

SREMSKA MITROVIC

Decembar 2021.

—

Vođa tima:	Uroš Tirnanić
Član:	Marko Vlahović
Član:	Relja Jovanović
Član:	Tao Filip Guan
Član:	

Ambijentalna nastava

Ambijentalna nastava je oblik nastave koji podrazumeva ostvarivanje planiranih programskih sadržaja izvan škole. Cilj ambijentalne nastave je učenje otkrivanjem u neposrednoj životnoj stvarnosti, gde se učenici susreću sa prirodnom i kulturnom okolinom, ljudima koji u njoj žive i koji su uticali na okolinu.

Zadaci za učenike

1. učenici će raditi na ranije dogovorenim zadacima, istraživati, prikupljati materijale, koristiti različite izvore znanja, izrađivati plakate, novine i prezentovati svoje radove,
2. aktivno će učestvovati u pripremi i realizaciji programa,
3. rade samostalno, u paru i u grupi,
4. kod pripreme materijala koristiće različite izvore znanja i negovati saradničko i timsko učenje.
5. učestvovaće u prezentaciji kroz literarne i likovne radove, izrađivati plakate i fotografisati.

Način vrednovanja

Učenici će po završetku ambijentalne nastave imati dva dana da završe svoje radove. Nastavnici imaju pristup svim radovima, tako da nije potrebno dodatno deliti. Izrada zadataka vrši se u dokumentu koji će koordinator nastave da podeli sa vođom tima, a koji će dalje da ga deli sa članovima svoje grupe. Kriterijum za ocenjivanje je u skladu sa procentom uspešno urađenih zadataka:

0 – 40 % = 1

41% - 59% = 2

60% - 74% = 3

75% - 89% = 4

90% - 100% = 5

SREMSKA MITROVICA (UVOD)

Osnovavši grad na obali Save, Rimljani su omogućili njegov razvitak. Grad raste vrtoglavom brzinom i u 1. veku nove ere stiče najviši gradski rang — postao je Kolonija rimskih građana i dobija izuzetan vojnički i strateški značaj. U njemu se pripremaju ratne ekspedicije careva Trajana, Marka Aurelija, Klaudija II. Od sredine trećeg veka Sirmijum je postao ekonomsko središte čitave Panonije, te je dao Carstvu nekoliko velikih ljudi. U njemu ili okolini rođeni su carevi Decije Trajan, Aurelijan, Prob i Maksimijan, svi romanizovani Iliri-domoroci.

Sirmijum je bio za vlade Rimljana i jedna je od četiri prestonice carstva (Rim — Milano — Nikomedija — Sirmijum). Najpoznatiji istoričar IV veka, Amijan Marcellin, nazvao je Sirmijum „slavnom i mnogoljudnom majkom gradova“. Grad je bio metropola Panonije i Ilirika, ranohrišćanski centar sa brojnim episkopima i mučenicima. U doba najvećeg procvata Sirmijuma, u III i IV veku, ovde je postojala velika kovnica zlatnog i ostalog novca, raskošna carska palata, sa vodovodom i termama, hipodromom, pozorištem i anfiteatrom, forumom i drugim važnim građevinama. Do sada je otkriveno osam ranohrišćanskih hramova, od kojih su najpoznatiji oni posvećeni Sv. Irineju, Sv. Dimitriju i Sv. Sinerotu. U doba najvećeg progona Hrišćana, 304. godine, na jednom od savskih mostova pogubljeni su prvi episkop Sirmijuma Irinej, i njegov đakon Dimitrije. Posle 313., Sirmijum postaje važan crkveni hrišćanski centar. Tokom IV veka ovde je održano nekoliko opšterimskih crkvenih sabora, na kojima su donošene poznate sirmiumske formule, potvrđivano a zatim osuđivano tzv. arijansko učenje.

Krajem 4. veka grad je došao pod vlast Istočnih Gota, da bi 441. godine praktično nestao u hunskom pokolju i velikom požaru. U Sirmijumu su se potom smenjivali razni vladari, da bi se 582. godine predao Avarima, a preživeli stanovnici emigrirali u Dalmaciju. Tokom ovog perioda osvajanje Sirmijuma bilo je ključno za držanje kontrole nad južnom Panonijom.

1180. godine grad je pripojen Ugarskoj. Vizantija je više puta bezupešno pokušavala da ga osvoji. Nestabilna istorija učinila je od nekadašnjem carskog grada gomilu ruševina. Posle toga, na ruševinama Sirmijuma, nikao je novi srednjovekovni grad — Civitas Sancti Demetrii, tj. Grad Svetog Dimitrija ili na srpskom Dimitrovica, prema Sv. Dimitriju, zaštitniku grada i istoimenom manastiru oko koga je novo naselje i počelo da se širi.

U 15. i 16. veku česta su razaranja od strane Turaka, da bi 1526. godine grad pao pod osmanlijsku vlast. Tada je počeo razvoj Mitrovice kao turske kasabe. Grad je bio poznat kao „Šeher Mitrovica“ i imao je muslimansku većinu. Tokom ovog razdoblja od vek i po grad je doživeo znatan razvoj i dobio potpuno orijentalne crte, koje su prepoznatljive i dan-danas.

Od 15. do 18. veka brojni Srbi iz Srbije su se doselili u Srem, bežeći od turskog terora, što je utvrdilo slovenski i srpski karakter Srema. U to vreme su podignuti čuveni fruškogorski manastiri.

1688. godine austrijska vojska je ušla u Srem i posle velikih razaranja Požarevačkim mirom grad, u međuvremenu potpuno razoren, ulazi u sastav ugarskog dela Habzburške monarhije. Sremska Mitrovica se u ovo doba javlja kao pogranični grad u okviru Habzburške monarhije. Budući da je reka Sava bila granica prema zaostalom Osmanskom carstvu grad je postao deo Vojne krajine, sektor Petrovaradinska regimenta. Ovo je u velikome odredilo razvoj grada tokom ovog razdoblja. Položaj Sremske Mitrovice u krajnjem delu Habzburške monarhije prema nerazvijenom susedu, kakvo je bilo Osmansko carstvo, uticao je da u periodu opšteg preporoda severnijih krajeva i gradova (Sombor, Novi Sad, Zrenjanin) grad stagnira i u odnosu na prethodni, turski period, izgubi na značaju i važnosti.

I pored ovako nepovoljnog položaja grad se razvijao i širio ka severu. Međutim, ove promene nisu mnogo zahvatile postojeću gradsku strukturu oko današnjeg Žitnog trga, tako da je ovaj deo grada ostao pretežno srpski sa naglašenom trgovinsko-zanatskom delatnošću. Čak je i danas ovaj deo grada prepoznatljiv po još uvek očuvanim ostacima turskog urbanizma, poput trougaonog Žitnog trga i krivudavih i uskih ulica oko njega. Takođe, tu se danas nalaze obe gradske pravoslavne crkve, stara i nova.

Uskoro po pripajanju u grad su se počeli doseljavati novi narodi: Nemci, Mađari, Rusini, Hrvati. Središte njihovog naseljavanja bio je severni, manje močvarni deo grada, danas Trg sv. Trojstva, gde su i sada Rimokatolička i Grkokatolička („Rusinska“) crkva. Ovaj deo grada je odmah postao upravno središte grada, a između njega i srpskog dela izgrađen je deo sa vojnim objektima, koji će biti u ovoj nameni sve do dobijanja statusa slobodnog kraljevskog grada 1881. godine. Ovaj slučaj sa dva središta bio je jedinstven među važnijim gradovima Vojvodine.

Krajem 19. veka došlo je do smirivanja granice na Savi, a novi sused je bila mala i nerazvijena Srbija. Ovo je uticalo na ukidanje Vojne krajine i vladavine gradom od strane vojnih vlasti i dobijanja statusa slobodnog kraljevskog grada 1881. godine.

Prvi gradonačelnik je bio Ćira Pl. Milekić. Sa ovom novinom došlo je i do naglog uspona grada, posebno na polju privrede. Prevoz Savom dobio je na značaju, pa se grad sve više razvija u njenom priobalju, gde se uređuju nove ulice i podižu prve male fabrike. Tada je oblikovana i Parobrodska ulica (Sremska Mitrovica), u kojoj se naseljavaju najbogatije gradske porodice. Prolazak železnice 2 kilometra severno od središta grada uticao je na drugi pravac širenja ka severu, gde se takođe javlja prva industrija, vezana za kompleks železničke stanice. U središtu grada najveća promena bilo stvaranje gradskog parka na mestu vojnog vežbališta, oko koga su se ubrzo izgradile najprestižnije privatne i javne građevine: nova Pravoslavna crkva sv. Stefana, zdanje Srpskog Doma, zgrada „Magištrata“ (danas Uprava policije), zdanje „Sudbenog stola“ (zgrada gradske galerije), kao i kuće najbogatijih gradskih trgovaca. Time su nekadašnja dva središta grada — Žitni trg i Trg sv. Trojstva povezana trgom, koji se danas zove Trg sv. Dimitrija (trivijalno „Majmunac“).

Sremska Mitrovica je 1918. godine priključena Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, kasnije Kraljevina Jugoslavija. Grad se ovom promenom našao u mnogo boljem položaju, budući da se našao u sredini države, na putu između njegova dva glavna središta — Beograda i Zagreba. I pored toga u periodu između dva svetska rata grad se sporo razvijao zbog nerazvijenog tržišta, koje je uticalo na koncentrisanje privrede u velikim gradovima.

U Drugom svetskom ratu Sremska Mitrovica se nalazila u sastavu Nezavisne Države Hrvatske (NDH) i u periodu 1941—1944. grad je nosio ime Hrvatska Mitrovica. Samo u nekoliko nedelja u avgustu i septembru 1942, zločinci ustaške policijsko-kaznene ekspedicije pod komandom Viktora Tomića su pored gradskog pravoslavnog groblja, na radinačkim poljima i na savskom nasipu ubile više od 400 ljudi, dok se ukupne žrtve Tomićeve kaznene ekspedicije na području Srema procenuju na preko 6.000 nevino ubijenih ljudi (mahom Srba, ali i Jevreja i Roma) i preko 10.000 poslatih u logore. Iz same Mitrovice ubijena su tada najmanje 404 lica.

Grad su (u toku operacije probijanja Sremskog fronta), nakon petodnevnih borbi, od fašističkih vlasti oslobodile 16. vojvođanska i 11. krajiška divizija NOV i POJ, kao i 4 artiljerijska puka i 87. oklopno-motorizovani puk kačuša sovjetske Crvene armije 1. novembra 1944. godine. Neprijateljske snage brojale su oko 30.000 vojnika: Nemaca, ustaša, kao i manji broj odbeglih pripadnika Nedićeve žandarmerije i SDS. Nemačke snage grupisale su se oko 13. SS „Handžar“ divizije) i obuhvatale su i nekoliko pešadijskih i motorizovanih jedinica iz redovnog sastava (Vermaht) kao i nekoliko desetina protivoklopnih i protivavionskih baterija. Ustaške snage u gradu brojale su, po podacima sa početka 1945. godine, 5.417 vojnika udruženih

ustaško-domobranskih jedinica (Mitrovica je bila sedište vojnog okruga i komandni centar tzv. 13. stajaćeg djelatnog sdruga ustaške vojnica, podeljenog u 5 jedinica).

Četvorogodišnja okupacija ostavila je duboke ožiljke na stanovništvu i gradu. Godine 1938. Mitrovica je imala 16.199 stanovnika, a decembra 1944. svega 9.292. Najveći gubitak, pored masovnog razaranja i raseljavanja, bile su svakako ljudske žrtve. Od strane okupatora život su izgubila najmanje 662 Mitrovčana. Od tog broja 95 kao partizani, 284 su streljana, 208 je umrlo u logorima, 77 je stradalo na drugi način. 222 Mitrovčana dočekala su kraj rata kao trajni invalidi. S druge strane, oko 500 stanovnika Sremske Mitrovice izginuli su kao pripadnici nemačkih i ustaških snaga, ili su streljani po završetku rata zbog saradnje sa okupatorom. Tako je 1946. godine, između ostalih, posle zarobljavanja, osuđen na smrt i streljan i dr Petar Gvozdić, predratni predsednik mitrovačkog krila Hrvatske seljačke stranke i prvi tzv. gradski ustaški štabnik. Datum 1. novembar 1944. uzima se kao početak razvoja grada u savremenom dobu. Više od 50 godina ovaj datum proslavljan je kao Dan grada. Danas se oslobođenje grada u dva svetska rata obeležava u okviru gradskih Novembarskih svečanosti.

Posle rata grad je izmenio etničku strukturu. Jevrejsko stanovništvo je nestalo u vihoru rata, a na mesto mesnih Nemaca, veoma značajnih pre rata (oko 20% stanovništva), koji su iseljeni u maticu, došli su Srbi doseljenici iz okolnih sela i drugih delova zemlje. Grad je postao središte Sremskog sreza, kasnije preimenovanog u Sremski okrug. Grad je doživeo nagli razvoj u decenijama nakon rata zahvaljujući položaju na najvažnijem saobraćajnom pravcu tadašnje SFRJ, putu „Bratstvo-Jedinstvo“. Podignuti su mnogi novi objekti industrije, uprave, obrazovanja i zdravstva. Izgrađeno je i više stambenih naselja. Zbog toga je grad za samo četiri decenije utrostručio broj stanovnika, sa 13.000 posle Drugog svetskog rata na gotovo 40.000 početkom devedesetih godina. U toku ovog perioda izvedeni su i najveći graditeljski poduhvati u gradu — veoma savremen nasip i dva mosta preko Save (drumski i pešački). Drumski most kod Sremske Mitrovice predstavlja ključnu saobraćajnu vezu Srema i Bačke sa jedne i Mačve sa druge strane. Otvoren je za saobraćaj 19. novembra 1977. godine i zamenio je jedini dotadašnji — stari pontonski sa jednom kolovoznom trakom, izgrađen 1951. Most sv. Irineja, otvoren 1994. godine, sa rasponom od 262,5m, povezuje centar Sremske i Mačvanske Mitrovice.

Demografija

U naselju Sremska Mitrovica živi 31748 punoletnih stanovnika, a prosečna starost stanovništva iznosi 39,5 godina (38,0 kod muškaraca i 40,9 kod žena). U naselju ima 14213 domaćinstava, a prosečan broj članova po domaćinstvu je 2,75.

Ovo naselje je uglavnom naseljeno Srbima (prema popisu iz 2002. godine). Popis stanovništva iz 2011. prvi je na kom je zabeleženo smanjenje broja stanovnika.

FILOZOFIJA

Pročitati sledeći tekst, saslušati i videti izložbu o zločinima u 2 sv. ratu i potom odgovoriti u formi eseja na sledeće pitanje: **Da li je rasizam korišćen i na prostorima Kraljevine Jugoslavije, odnosno NDH? (esej minimum 400 reči)**

Hana Arent (Iz knjige *Izvori totalitarizma*)

Teorija rase pre rasizma

Ako je teorija rase bila nemački izum, kao što se ponekad tvrdi, onda je "nemačka teorija" (ma šta da je to) pobedila u mnogim delovima duhovnog sveta mnogo pre no što su nacisti započeli svoj zlokobni pokušaj da osvoje svet. Hitlerizam je koristio svoj jak medjunarodni i unutar-evropski odziv tokom tridesetih jer je rasizam, iako državna doktrina samo u Nemačkoj, bio snažan trend svuda u javnom mnjenju. Politička ratna mašina nacista bila je davno u pokretu kada su 1939. nemački tenkovi počeli svoj marš razaranja, pošto se – u političkom ratovanju – na rasizam računalo kao na saveznika moćnijeg od ijednog plaćenog agenta ili tajne organizacije petokolonaša. Ojačani skoro dvadesetogodišnjim iskustvom u raznim glavnim gradovima, nacisti su bili uvereni da će njihova najbolja "propaganda" biti sama njihova politika rase, od koje, uprkos mnogim drugim kompromisima i prekršenim obećanjima, oni nisu nikad odstupili. Rasizam uopšte nije bio novo ili tajno oružje, iako nikada ranije nije bio korišćen sa tako krajnjom doslednošću. Istoriski gledano, teorija rase, sa korenima duboko u osamnaestom veku, pojavila se tokom devetnaestog veka u svim zapadnim zemljama istovremeno. Rasizam je bio moćna ideologija rasističkih politika od početka našeg veka. On je svakako upio i oživeo sve stare obrasce rasnih shvatanja koji, međutim, sami po sebi jedva da bi mogli da stvore rasizam ili da degenericu u rasizam kao Weltanschauung ili ideologiju. Sredinom prošlog veka o shvatanjima rase se još uvek sudilo po merilu političkog razuma: Tokvil je pisao Gobinou o njegovim doktrinama: "One su verovatno pogrešne, a svakako su pogubne." Tek s kraja veka teorija rase dobila je dignitet i značaj kao jedna od glavnih duhovnih tekovina zapadnog sveta. Do zlokobnih dana "grabe`a oko Afrike" teorija rase bila je jedan od mnogih slobodnih pravaca mišljenja koja su se, unutar opšteg okvira liberalizma, sukobljavala i borila za naklonost javnog mnjenja. Samo nekolicina tih teorija su postale razvijene ideologije, to jest, sistemi bazirani na prostom mišljenju koje se pokazalo dovoljno snažnim da privuče i zavede većinu ljudi, i dovoljno širokim da ih provede kroz različita iskustva i situacije svakodnevnog modernog života. Jer ideologija se od

prostog mišljenja razlikuje po tome što tvrdi da ima ili ključ za istoriju ili rešenje za sve "zagonetke kosmosa", ili da do u tančine poznaje skrivene opšte zakone koji, navodno, vladaju prirodom i čovekom. Nekoliko je ideologija zadobilo dovoljno važnosti da prežive tešku takmičarsku borbu ubeđivanja, a samo dve su izbile na vrh i u biti pobile sve druge: ideologija koja je tumačila istoriju kao prirodnu borbu klasa i druga koja je istoriju tumačila kao prirodnu borbu rasa. Obe su bile toliko privlačne za široke mase da su mogle da pridobiju podršku države i da se ustoliče kao zvanične nacionalne doktrine. Ali daleko nadmašujući okvire u kojima su se rasna i klasna teorija razvile u obavezujuće obrasce mišljenja, slobodno javno mnjenje ih je usvojilo do te mere da ne samo intelektualci, nego ni široke mase naroda više nisu uvažavale činjenice iz prošlosti ili sadašnjosti ukoliko one nisu bile u saglasnosti sa jednim od ovih pogleda. Strašna moć ubeđivanja svojstvena glavnim ideologijama našeg vremena nije slučajna. Ubeđivanje nije mogućno ako ne najde na odziv ili iskustava ili želja, drugim rečima, neposrednih političkih potreba. Uverljivost u tim stvarima ne dolazi ni iz naučnih činjenica, kako različite vrste darvinista veruju, niti iz istorijskih zakona, kao što kažu istoričari koji tvrde da mogu da otkriju zakon prema kojem se civilizacije uspinju i propadaju. Svaka potpuna ideologija stvorena je, trajala je i razvijala se kao političko oružje, a ne kao teorijska doktrina. Istina je da je ponekad – a takav je slučaj sa rasizmom – ideologija menjala svoj prvobitni politički smisao, ali nijedna nije mogla nastati bez neposrednog kontakta sa političkim životom. Naučni aspekt ideologija je sekundaran i on izrasta iz želje da se pribave neoborivi argumenti. Njihova moć ubedivanja je isto tako u rukama naučnika koji više nisu zainteresovani za rezultat svog istraživanja, koji su napustili svoje laboratorije i požurili da mnoštvu propovedaju svoja tumačenja života i sveta. Tim "naučnim" propovednicima više nego ikakvim naučnim otkrićima dugujemo to što danas ne postoji nijedna jedina nauka u koju kategorije teorije rase nisu duboko prodrle. To je opet nateralo istoričare, od kojih su neki bili u iskušenju da na nauku prebace odgovornost za teoriju rase, da izvesne rezultate bilo psiholoških bilo bioloških istraživanja proglose uzrocima umesto posledicama rasne teorije. Pre bi se moglo reći suprotno. Zapravo, doktrini da sila zakon menja trebalo je nekoliko vekova (od sedamnaestog do devetnaestog) da osvoji prirodnu nauku i da stvari "zakon" preživljavanja onoga što je najprilagodljivije. I da je, da uzmemo drugi primer, teorija de Mestra i Šelinga o divljačkim plemenima kao o ostacima propadanja ranijih naroda odgovarala političkoj zamisli devetnaestog veka koliko teorija progrusa, mi verovatno nikad ne bismo čuli o "primitivnim ljudima" i nijedan naučnik ne bi gubio vreme tražeći "kariku koja nedostaje" između majmuna i čoveka. Krivica nije ni do jedne nauke kao takve, već do izvesnih naučnika koji su ideologijama bili hipnotisani isto koliko i njihovi sugrađani.

Činjenica da je rasizam glavno ideološko oruđje imperijalističke politike toliko je očigledna da neki proučavaoci više vole da izbegnu utrti put banalnih istina.

Međutim, još uvek je u opticaju stara pogrešna koncepcija rasizma kao jedne vrste potenciranog nacionalizma. Potpuno se previđaju vredni radovi proučavalaca, posebno u Francuskoj, koji su dokazali da rasizam nije samo nešto različita pojava, već da nastoji da uništi nacionalnu državu kao zajednicu. Svedočeći o divovskom nadmetanju teorija rase i klase za vlast nad umovima modernih ljudi, neki su skloni da u jednoj vide izraz nacionalnih a u drugoj izraz internacionalnih težnji, da veruju da je jedno mentalna priprema za nacionalne ratove, a da je drugo ideologija za građanske ratove. To nije isključeno, jer je Prvi svetski rat bio čudna mešavina starog nacionalnog i novog imperialističkog sukoba, mešavina u kojoj su stare nacionalne parole dokazale da su za mase svih umešanih zemalja još uvek mnogo privlačnije nego ijedan imperialistički cilj. Poslednji rat, međutim, koji je svuda imao kvislinge i kolaboracioniste, dokazao je da rasizam može da izazove građanske sukobe u svakoj zemlji i da je on jedno od najvećitijih sredstava koje je ikada smisljeno za pripremu građanskog rata. Jer tačno je da je teorija rase došla na scenu aktivne politike u trenutku kada su evropski narodi pripremali i do izvesnog stepena realizovali novu nacionalnu državu kao zajednicu. Od samog pocetka rasizam je smisljeno presecao sve nacionalne granice, određene geografski, lingvistički, tradicionalno ili bilo kojim drugim standardom i poricao nacionalnu državu kao takvu. Teorija rase, više nego teorija klase, uvek je bila prisutna senka koja prati razvoj diplomatske forme ophođenja evropskih nacija, dok konačno nije izrasla u moćno oružje za razaranje tih nacija. Istoriski govoreći, rasisti su imali manju meru patriotizma nego predstavnici svih ostalih internacionalnih ideologija zajedno i oni su jedini dosledno odbijali veliki princip na kome su izgrađene nacionalne organizacije naroda, princip jednakosti i solidarnosti svih naroda koji je garantovala ideja čovečanstva.

UPUTSTVO ZA PISANJE ESEJA

I Definicije i raspored građe

Esej je kraći sastav, dužine oko tri stranica teksta, u kome se obrađuje jedan problem, koji može biti različitog nivoa opštosti. U eseju se daje sažet pregled autorovog viđenja tog problema, argumentacija koja bi trebalo da potkrepi navedeno viđenje, drugačiji načini tumačenja zadatog problema, te mogućnosti njihovog poređenja.

U pogledu rasporeda građe, svaki rad se sastoji od određenog broja elemenata. Njihov uobičajeni redosled u obimnijim radovima, na primer monografijama, jeste sledeći: naslov, predgovor, sadržaj, apstrakt (sinopsis), uvod, deo sa definicijama, opisni deo, analitički deo, sažetak, spisak literature, indeksi, prilozi. Kada je reč o esejima, raspored građe, zbog dužine eseja, mora biti nešto drugačiji.

Uvod sadrži cilj rada, definiciju problema, sažet pregled prethodnih razmatranja problema, tezu koja se nastoji izvesti radom. Uvod ne sme da pređe pola stranice, a preporučljivo je da to bude svega jedan pasus. U uvodu nema mesta uspomenama iz detinjstva, voljenoj osobi i sličnim privatnim stvarima ukoliko ona nemaju neki poseban značaj, a ni napomenama tipa Ja sam oduvek tragao za istinom ili Moja ljubav prema...

Deo sa definicijama sadrži određenje građe, metoda, modela i terminologije u radu. Ovaj deo ne sme biti duži od nekoliko rečenica.

Analitički deo sadrži analizu problema i zaključke. U njemu mora jasno doći do izražaja argumentacije koja potkrepljuje tezu iz uvida, te zaključak koji bi trebalo da sledi iz navedene argumentacije.

Naslov i prvi pasus su presudni u osvajanju čitaočeve pažnje. Za uvod možete koristiti **šokantne informacije, dijalog, priču, citat ili jednostavan sažetak vaše teme**. Bez obzira koji pristup ćete izabrati, vodite računa da je uvod potpuno povezan sa vašom tezom koja će biti provučena kroz uvid u poslednje rečenice.

II Pristup

Pristup se tiče stava i argumentacije. Rad se može pisati u prvom licu jednine Ja smatram da ovaj problem..., u prvom licu množine Mi smatramo da ovaj problem...,

bezlično *Smatra se da ovaj problem...* ili nekom kombinacijom ovih pristupa. Najbitnije u izboru jeste da bude potpuno jasno čiji se stavovi, vrednovanja, analize, zaključci iznose i da to ne deluje nametljivo. Rad ne treba da sadrži izlive osećanja, nepravde nanete autoru, autorova dobra dela i slično, osim ako to nije relevantno za temu.

U iznošenju argumenata treba se ograničiti na argumente za i protiv postavki relevantnih za samu temu rada. Treba izbegavati nejasne argumente, kao, na primer, *Razvoj zahteva...*, više značne termine, pozivanje na autoritete kao što su Frojd, Isus, vlada, Marks i drugi umesto sopstvene analize. Takođe, treba izbegavati logičke greške, kao što su, na primer, argumentum ad hominem *Autor je građanski sociolog/komunista, tautologije* tipa *Petar se dobro seća zato što ima dobro pamćenje, zbrzana i neutemeljena uopštavanja*, na primer *Celokupna srpska inteligencija je...*, te prazne tvrdnje, na primer, *Ova teorija je genijalna*. Najkraće rečeno tekst mora biti logički i sadržinski ispravan i baviti se temom.

Sve što navedete u ovom delu treba da bude argumentovano. Razrada se sastoji od **najmanje tri pasusa**, koji će se smisleno nadovezivati jedan na drugi. Svaki pasus treba da bude **fokusiran na zasebnu ideju**, koja podržava vašu tezu. Pasuse ćete započinjati predstavljanjem određene ideje, a zatim ćete ih braniti određenim **dokazima**. Ovde je važno da zadržite pažnju čitaoca tako što nećete odugovlačiti, već ćete biti **konkretni, direktni i interesantni**.

Zaključak donosi **zatvaranje teme i sumira vaše sveukupne ideje** uz istovremeno pružanje **konačne perspektive vašoj temi**. Vaš zaključak treba da sadrži **tri do pet jakih rečenica**. Jednostavno pregledajte svoje glavne tačke i obezbedite pojačanje vaše teze. Najefektniji zaključak biće neki **citat**, neki **poziv na akciju** ili zanimljiv **preokret**. To će naterati čitaoca da misli o vašem radu i nakon čitanja.

III Jezičke odlike

Stil treba da bude jednostavan, rečenica kratka i jasna, bez suvišnih reči i rečenica. Cilj teksta je da informiše, a ne da pokaže autorove pesničke sposobnosti. Slaba sadržina odevena u pompezan stil deluje smešno. Izbegavajte fraze kao što su *Ovim radom pokušaću da odgovorim na pitanje na koje vekovima nemamo pravi odgovor* i slične. Izbegavajte imperativ, jer deluje misionarski i vojnički, izbegavajte iskazivanje simpatija i antipatija, jer čitaoca ne zanimaju doživljaji vaše duše u susretu sa makroekonomskim planiranjem, obligacionim pravom ili položajem bazičnih političkih kategorija u nekom delu. Nemojte čitaocu skretati pažnju jer niste naučni saobraćajac, a kad tekst delite na odeljke, pododeljke i manje delove, potrudite se

da potonji logički sledi iz prethodnog ili jasno recite da prelazite na nešto drugo. Pridržavajte se važećeg pravopisa šta god mislili o njemu.

IV Opšta uputstva

Pre predaje rada treba uraditi završne ispravke, na primer da iza zapete i tačke postoji razmak, da su reči pravilno podeljene na slogove pri prenosu u novi red, da međunaslovi ne ostanu da vise na dnu stranice, da proverite da li su rečenice gramatički ispravne i jasne... Propusti ovakve vrste ostavljaju utisak neozbiljnosti i površnosti u radu

Da li je rasizam korišćen na prostorima NDH? (esej minimum 400 reči)

Zbog specifičnog geografskog položaja i istorijskog razvoja, na području jugoistočne Evrope postojale su i postoje različite verske i etničke grupe. U 11. veku ovde se povukla granica između pravoslavne i katoličke vere nakon velikog crkvenog raskola, a u 15. veku ovde se, prodorom osmanlija, nastanio i islam. Početkom Drugog svetskog rata, pre svega zahvaljujući podršci nacističke Nemačke i fašističke Italije, na ovim prostorima svoje mesto je našla i NDH – Nezavisna Država Hrvatska. Nova država je morala da odredi politički odnos prema različitim verskim i etničkim grupama koje su bile u njenom sastavu. Za kreiranje tog odnosa veoma je bio važan razvoj rasne ideologije tokom 19. i 20. veka. Nezavisnom Državom Hrvatskom je rukovodio ustaški režim, koji je oblikovao politiku koja je imala karakteristike rasne i nacionalne isključivosti.

Na ulazima u lokale, parkove i druga javna mesta u NDH, bile su istaknute table sa natpisima: „Zabranjen ulaz Srbima, Židovima i psima!“ Sa ovog spiska nisu stradali jedino psi. Srbi i Jevreji su stradali zbog rasizma. Komandant italijanskih okupacionih trupa u Jugoslaviji, general Mario Roata, zapisao je u svojim mernoarima da su ustaše, odmah po dolasku na vlast „povele rasnu kampanju u ime hrvatske rase, i - kako su govorili - u ime katoličke religije... otpočeli su na širokom planu uništavanje srpsko-pravoslavnog stanovništva... kampanju koja je karakteristična po ubistvima na desetine hiljada lica, uključujući starce, žene i decu, dok su druge desetine hiljada lica zatvarana u tobožnje logore...ostavljeni da umiru od gladi ili od muka“.¹

Ako ovome dodamo da su u NDH donete Zakonske odredbe o rasnoj pripadnosti, koje su se najsurovije primenjivale, možemo s pravom tvrditi da je u ovoj državi postojao rasizam.

¹ <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2004/02/23/srpski/F04022201.shtml>

Razumevanje koncepta rase

Da bi shvatio političko i ideološko delovanje ustaških vlasti, važno je razumeti koncept rase. Iz sociološke perspektive, pojam rase je veoma složen. Pojave naučnih teorija rase, krajem 18. i početkom 19. veka, iskorišćene su u svrhu opravdanja društvenog poretku u NDH. U periodu nastanka imperijalnih sila u Evropi, rasna ideologija služila je kao opravdanje vlasti nad manje razvijenim narodima u novoosvojenim područjima. Otac modernog rasizma je grof Žozef Artur de Gobino (1816-1882) koji je razlikovao tri rase – belu (kavkasku), crnu (negroidnu) i žutu (mongoloidnu), ali je ujedno naglašavao superiornost bele rase zbog nivoa inteligencije, morala i volje, koja joj je omogućila da proširi svoj uticaj celim svetom. Crnu rasu je označio kao rasu sa životinjskim karakterom, sa nedostatkom sposobnosti, morala i emocionalne stabilnosti. Ovaj koncept je odbacio biološke teorije rase. Pod uticajem ovih ideja, Adolf Hitler je oblikovao rasnu ideologiju svoje nacističke stranke.

Za razliku od definicije rase u kojoj se koriste biološki argumenti, De Gobino i njegovi sledbenici se u objašnjenju rase pozivaju na etničnost koja označava etničku pripadnost koja se oblikuje procesom socijalizacije i po kojoj se pripadnici dveju etničkih grupa razlikuju po svojoj kulturi, a to su: jezik, istorija i poreklo, vera, stilovi oblačenja i dekoracije.

Odnos hrvatske vlasti - rasizam prema Jevrejima, Romima i Srbima

Napad na Jugoslaviju započeo je 6. aprila 1941, a Jugoslavija je kapitulirala već 17. aprila 1941. Nekoliko dana pre kapitulacije, na prostoru Jugoslavije nastala je nova marionetska fašistička država, Nezavisna Država Hrvatska.²

U novoj državi Ante Pavelić je imao mesto premijera i ministra spoljnih poslova. U vreme stvaranja NDH na državnom je području živelo 6 miliona stanovnika – najviše Hrvata, njih 3,5 miliona, zatim 1,8 miliona Srba i oko 700.000 Muslimana.

Odnos vlasti prema Jevrejima i Romima stavljen je pod zajedničko poglavlje zato što je odnos prema ovim narodima bio određen rasnim zakonodavstvom, tj. zakonskim odredbama o rasnoj pripadnosti. Samim tim on se znatno razlikuje od odnosa prema bosansko-hercegovačkim muslimanima, dok je odnos prema Srbima takođe imao elemente rasizma, unutar granica NDH.

Ustaški režim je, po uzoru na naciste, od početka radio na tome da stvori „čisti hrvatski životni prostor”, a na tom putu su im se osim Srba, našli Jevreji i Romi. Kako bi imao opravdanje za svoj teror, ustaški režim je stvorio pravnu podlogu i propisao 17.aprila 1941. godine *Zakonsku odredbu za odbranu naroda i države*, koja će odrediti odnos novonastale države prema svim nepodobnim ljudima. Ova

² Matković, *Povijest Nezavisne Države Hrvatske*, 54.-56.

odredba nije direktno bila usmerena protiv Jevreja i Roma, već protiv onoga „tko na bilo koji način povrijedi ili je povrijedio čast i životne interese hrvatskog naroda ili bilo na koji način ugrozi opstanak Nezavisne Države Hrvatske ili državne vlasti“³, taj će se smatrati „krivcem zločina veleizdaje“ i očekuje ga „kazna smrti.“⁴ Svesna upotreba sintagmi poput: *čast ili životni interesi hrvatskog naroda*, ostavlja vrlo širok prostor onima koji taj zakon treba da sprovedu u delo, pa su zbog toga mnogi nevini ljudi, mogli da se nađu na udaru režima.

Već sutradan, 18. aprila, poglavnik Ante Pavelić je proglašio *Zakonsku odredbu o sačuvanju hrvatske narodne imovine* u kojoj se jasno spominju Židovi (Jevreji), a kojom se proglašavaju ništavnim svi pravni poslovi sklopljeni između Jevreja, kao i između Jevreja i trećih osoba, sklopljenih dva meseca pre proglašenja NDH. Sve tačke ove Zakonske odredbe su usmerene isključivo na Jevreje, pa to možemo smatrati otvorenim iskazom rasizma, jer su imale za cilj da materijalno oslabe Jevreje i da ih upozore na njihov položaj u novom društvu.

Nekoliko dana kasnije u *Narodnim novinama* su objavljene tri nove zakonske odredbe. Prva je bila *Zakonska odredba o državljanstvu* kojom su određeni uslovi za posedovanje državljanstva Nezavisne Države Hrvatske, kao i privilegije koje taj položaj sa sobom nosi. Značajna je Tačka 2. ove odredbe u kojoj se jasno navodi da je državljanin Hrvatske samo osoba arijevskog porekla, koja je dokazala da nije radila protiv oslobođilačkih težnji hrvatskog naroda. Ključne reči, *arijsko podrijetlo (arijevsko poreklo)*, precizno su objašnjene u drugoj odredbi, *Zakonskoj odredbi o rasnoj pripadnosti*, koja u sedam tačaka objašnjava rasnu pripadnost i potrebne uslove da bi se neko mogao smatrati arijevcem ili nearijevcem. Osoba arijevskog porekla je definisana kao osoba „koja potječe od predaka, koji su pripadnici europske rasne zajednice ili koji potiču od potomaka te zajednice izvan Europe.“⁵ Ovo se poreklo kod katolika dokazivalo krsnim, rodnim i venčanim listom predaka prvog i drugog kolena, odnosno preko roditelja, baba i deda.

Pavelić je bio svestan da se sa Romima može obračunati znatno lakše nego sa Jevrejima, tako da je u četvrtoj tački odredbe, Romima posvećena samo jedna rečenica: „Kao Ciganin u smislu ove zakonske odredbe vrijedi osoba, koja potječe od dvaju ili više predaka drugog koljena, koji su Cigani po rasi.“⁶

Pavelić i Ministarstvo unutrašnjih poslova NDH, išli su tako daleko da su osnovali „rasnopolitičko povjerenstvo“ koje je donosilo mišljenja i predloge o svim slučajevima rasne pripadnosti.

Treća zakonska odredba je bila *Zakonska odredba o zaštiti arijske krvi i časti Hrvatskog naroda*. Tom odredbom se zabranjuje brak između Jevreja i drugih osoba koje nisu arijevskog porekla sa osobama arijevskog porekla. Takođe je eksplicitno zabranjen „zločin oskvruća rase“ koji zabranjuje i bilo kakav polni čin

³ Požar Petar, *Ustaša: dokumenti o ustaškom pokretu*, 149.

⁴ Požar Petar, *Ustaša: dokumenti o ustaškom pokretu*, 149.

⁵ Požar Petar, *Ustaša: dokumenti o ustaškom pokretu*, 160.

⁶ Požar Petar, *Ustaša: dokumenti o ustaškom pokretu*, 161.

između ovih osoba. U svim ovim rasnim odredbama jasno se vidi da su Pavelić i ustaško vođstvo strahovali od „onečišćenja“ rasno čiste hrvatske nacije, čvrsto se nadovezujući na nacističku rasnu ideologiju.

Genocid nad Jeverjima, Romima i Srbima

U prva tri meseca postojanja NDH, Jevreji su izgubili državljanstvo, naređeno im je da nose žutu traku, izbacivani su iz stanova i kuća, oduzimana su im preduzeća i druga imovina i donete su uredbe o upućivanju u logore u kojima će velika većina biti ubijena. Zbog ratnih neprilika, vlasti su odustale od kolonizacije Roma, a okrenule su se deportaciji Roma u Jasenovac. Lažnim obećanjima o navodnoj kolonizaciji u Rumuniju ili odlasku na rad u Sloveniju, vlast je minimizirala otpor Roma na putu do logora Jasenovac, gde su ubijani. S obzirom da je u NDH živilo oko 1.800.000 Srba, vlasti nisu imale precizan plan šta mogu da učine sa njima, pa se javila ideja da treba „trećinu pobiti, trećinu iseliti, trećinu pokrstiti“.

Kao i Jevrejima, i Srbima su bili zabranjeni simboli. Srbima je zabranjena cirilica, tako što je Pavelić doneo *Zakonsku odredbu o zabrani cirilice*. Dalje, ulice i trgovi koji su u nazivima imali bilo šta što se odnosilo na Srbe, bili su preimenovani. Najveći broj pravoslavnih - srpskih hramova je srušen ili pretvoren u katoličke hramove. Sve srpske humanitarne i kulturno-prosvetne organizacije bile su zabranjene. Srbi su bili obavezni da prijave celokupnu imovinu, koja im je potom oduzeta. Srpska i jevrejska imovina dodeljivana je zaslужnim pojedincima, odnosno Hrvatima. I Srbi su morali obavezno nositi traku na desnoj ruci sa obeležjem „P“ (pravoslavni). U NDH je propagiran prelazak Srba u rimokatoličku veru, kako bi dobili status ravnoparvnih građana NDH. Ovakvi prelazi u drugu veru nisu zasnovani na ličnim željama Srba, nego na spašavanju života, a postoje podaci po kojima je tokom celog trajanja rata broj pokrštenih bio između 250.000 i 350.000.⁷ Na osnovu ideje Ante Pavelića o osnivanju hrvatske pravoslavne crkve, doneta je *Zakonska odredba o Hrvatskoj pravoslavnoj crkvi*, jer po njemu u Hrvatskoj državi ne sme biti ni srpska, a ni grčka pravoslavna crkva.

U procesu „pročišćenja Hrvatske nacije“, Srbi su odvođeni i ubijani u logorima Jasenovac i Stara Gradiška, a srpska deca su bila prva koja su ubijana. Od 83.000 osoba koje su stradale u ovim logorima oko 48 hiljada su Srbi, 16 hiljada su Romi, a 13 hiljada su Židovi (Jevreji).

Zaključak

Različit odnos vlasti Nezavisne Države Hrvatske prema različitim verskim i etničkim grupama, bio je pre svega uslovljen ideologijom ustaškog pokreta.

Kopirajući nacističke rasne zakone i donoseći svoje rasne zakonske odredbe,

⁷ Pokatoličavanje Srba u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, Zbornik radova, Zagreb, prosinac 2019, strana br. 89

vlasti u NDH su zadobile značajnu materijalnu i novčanu korist preuzimanjem imovine Židova i Srba. S druge strane, genocidnom politikom eliminisale su svoj stanovništvo koje se svojom posebnošću i specifičnim stilom života nije uklapalo u sliku rasno čiste Hrvatske. Sveukupna istorija Nezavisne Države Hrvatske, a pogotovo njen odnos prema različitim verskim i etničkim grupama, i danas je aktuelna tema u međudržavnim odnosima Republike Hrvatske i susednih država, ali isto tako i u medijima gde se vode rasprave. Upravo zbog činjenice da pojedinci i dalje pokušavaju da negiraju ili opravdaju teror sproveđen nad manjinskim grupama u NDH, na istoričarima leži odgovornost da jasnim argumentima, analizirajući relevantne istorijske izvore, pokažu zastrašujuće posledice politike rasne i nacionalne isključivosti ustaških vlasti.

Ono što je interesantno je da je Ante Pavelić napustio Zagreb 1945. godine i da je privremenu sigurnost pronašao u Argentini. Međutim, za razliku od Adolfa Hitlera koji je do svoje smrti ostao veran svojim rasnim stavovima, Pavelić je 1945. potpisao *Zakonsku odredbu o izjednačavanju pripadnika NDH s obzirom na rasnu pripadnost* u kojoj se navodi da proglašenjem ove odredbe u Narodnim novinama „prestaje među pripadnicima Nezavisne Države Hrvatske svako razlikovanje prema rasnoj pripadnosti.“⁸ Ukinute su tako sve zakonske odredbe, prema kojima se pripadnici Nezavisne Države Hrvatske razlikuju s obzirom na rasnu pripadnost, kao i svi ostali propisi, izdati na temelju tih zakonskih odredbi.

⁸ Petar Požar, Ustaša: dokumenti o ustaškom pokretu, 348.

GEOGRAFIJA

Reljef Vojvodine je tipično ravničarski, sa nadmorskim visinama do 100 metara. U reljefu se izdvaja nekoliko morfoloških oblika, na prvom mestu dve ostrvske planine – Fruška gora u Sremu i Vršački breg u Banatu. Njihova visina je nešto preko 600 metara.

Na formiranje reljefa u Vojvodini najvećim delom uticali su eolski procesi. Zbog toga se izdvajaju dva morfološka oblika nastala njihovim radom – lese zaravni i peščare.

Lesne zaravni najčešće okružuju peščare, kao na primer u Banatu, gde se u njegovom južnom delu pruža Deliblatska peščara, okružena Banatskom lesnom zaravni. U Sremu se celom dužinom od Beograda (Zemuna), pa sve do Vukovara i Vinkovaca u Hrvatskoj, pruža Sremska lesna zaravan. U Banatu postoji još jedna manja zaravan – Tamiška, koja se nalazi između Tamiša i Begeja.

Na severu Bačke nalazi se Teleška (Bačka) lesna zaravan koja okružuje sa juga Subotičku peščaru. U ovom delu zemlje postoje još dve manje, ređe pominjane peščare – Tavankutska i Horgoška. Na jugoistoku Bačke formirana je još jedna lesna zaravan – Titelski breg. Delovanjem vетра, na severu Vojvodine nastalo je nekoliko eolskih jezera – najveće je Palićko, a slede ga Ludoško i Kelebijsko.

Radom fluvijalnih procesa razvila se rečna mreža severnog dela Srbije. Glavni tokovi su Dunav, sa svojom levom pritokom Tisom, koja se uliva kod Titela i Sava kod Beograda. Ostale važnije reke su Begej, kao priotoka Tise, Tamiš koji se uliva u Dunav kod Pančeva, te Nera južnije od Bele Crkve. Na severu Bačke teku reke Čik i Krivaja. Čik se uliva u Tisu, a Krivaja u Bački kanal.

Za potrebe navodnjavanja plodnih ravnica Vojvodine još u XVIII veku započeto je iskopavanje kanala i povezivanje sistema Dunav-Tisa-Dunav. Izgrađeno je preko 900 km korita koji povezuju rečne tokove Dunava i Tise kroz Bačku i Banat. Najpoznatiji su svakako Veliki i Mali bački kanal.

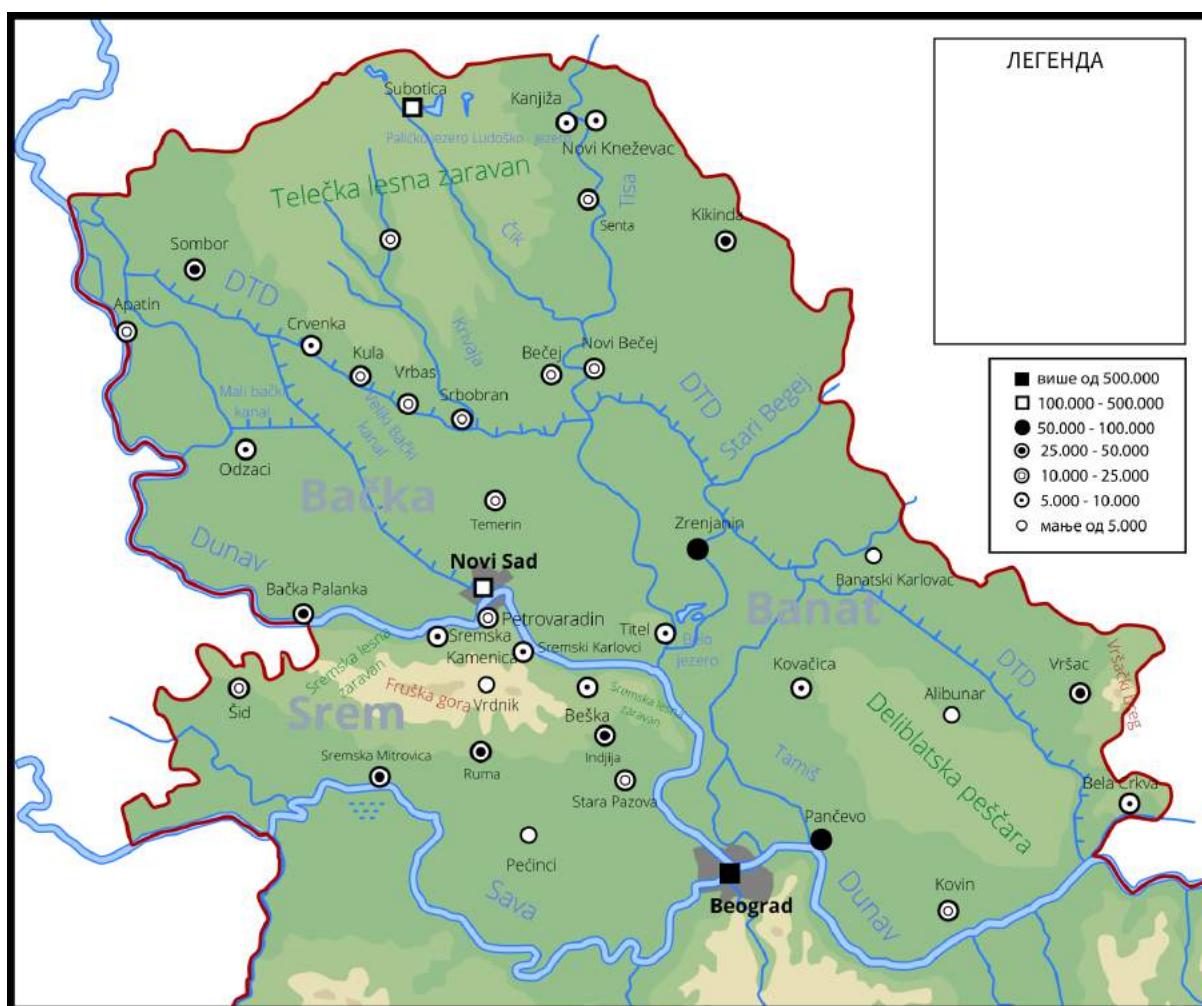
Najveći gradovi Vojvodine su Novi Sad, koji je ujedno i administrativno sedište autonomne pokrajine, zatim Subotica, Vršac, Zrenjanin i dr. Ako posmatramo po regijama Vojvodine, najvažniji gradovi su::

- a) u Sremu (Sremska Mitrovica, Šid, Ruma, Inđija, Stara Pazova, Pećinci, Beočin, Sremski Karlovci i Beška)
- b) u Bačkoj (Novi Sad, Futog, Bačka Palanka, Titel, Apatin, Sombor, Crvenka, Kula Vrbas, Bećej, Bačka Topola, Subotica i Kanjiža)
- c) u Banatu (Kikinda, Zrenjanin, Novi Bećej, Vršac, Pančevo, Kovin, Alibunar, Bela Crkva, Kovačica)

Popunite nemu geografsku kartu Vojvodine (link u nastavku) koristeći aplikaciju **Canva**, prateći sledeće instrukcije: (LINK ZA PREUZIMANJE NEME KARTE)

- Upišite nazine planina u Vojvodini koristeći braon boju
- Upišite nazine reka, kanala i jezera u Vojvodini koristeći plavu boju
- Upišite nazine lesnih zaravnih i peščara u Vojvodini koristeći zelenu boju
- Upišite nazine tri regije Vojvodine koristeći sivu boju
- Upišite nazine gradova Vojvodine koristeći crnu boju

Važna napomena: Svaki pojam mora biti upisan na mestu gde se on nalazi (na primer za gradove, upisujete ih pored odgovarajućeg simbola), a u slučaju svih ostalih pojmljiva primenjuje se pravac pružanja (npr za reke, planine i dr). Potrudite se da se nazivi međusobno ne preklapaju (gde god je to moguće).

https://www.canva.com/design/DAEyPvFt7AM/share/preview?token=5EKap_g5lwF_TRi4n1FVUQ&role=EDITOR&utm_content=DAEyPvFt7AM&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=sharebutton

SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

PUTOPIS

Po uzoru na ovaj model napravite putopis opisujući šta ste sve videli i saznali. Fotografije svakog lokaliteta koji opisujete su obavezne, a bilo bi poželjno da se ubace i video-zapis. Vodite računa da ispoštujete formu i sadržaj putopisa. Takođe, bitno je da rad bude napisan čiriličnim pismom; voditi računa o formulaciji rečenica, gramatici i pravopisu, kao i o sređenosti samog teksta (npr. poravnati tekst s obe strane, označiti paragrafe, istaknuti naslove i podnaslove, itd.)

KRATAK FILM - Most Svetog Irineja

Snimiti kratak video-zapis (film) u trajanju od 5 minuta (najmanje) gde ćete u uniformi govoriti o istoriji i zanimljivostima lokaliteta koji vam je dodeljen. Film treba da sadrži vašu naraciju, fotografije, snimke i tekst. U jednom delu filma treba da se vidite vi, a u drugom treba vaš glas da prati snimke, fotografije i tekst (pričanje iz off-a).

VREDNOVANJE

Prvi zadatak:

1. Forma putopisa
2. Sadržaj putopisa
3. Pismenost
4. Tehničko uređenje sadržaja

Drugi zadatak:

1. Naracija i dikcija
2. Tehničko uređenje sadržaja
3. Pismenost
4. Povezanost delova

KONAČNA OCENA

Konačna ocena je aritmetička sredina ocena na prvom i drugom zadatku, a ocena na svakom od zadataka je aritmetička sredina ocene rada i ocene dela za koji je zadužen pojedinac.

Srećno!

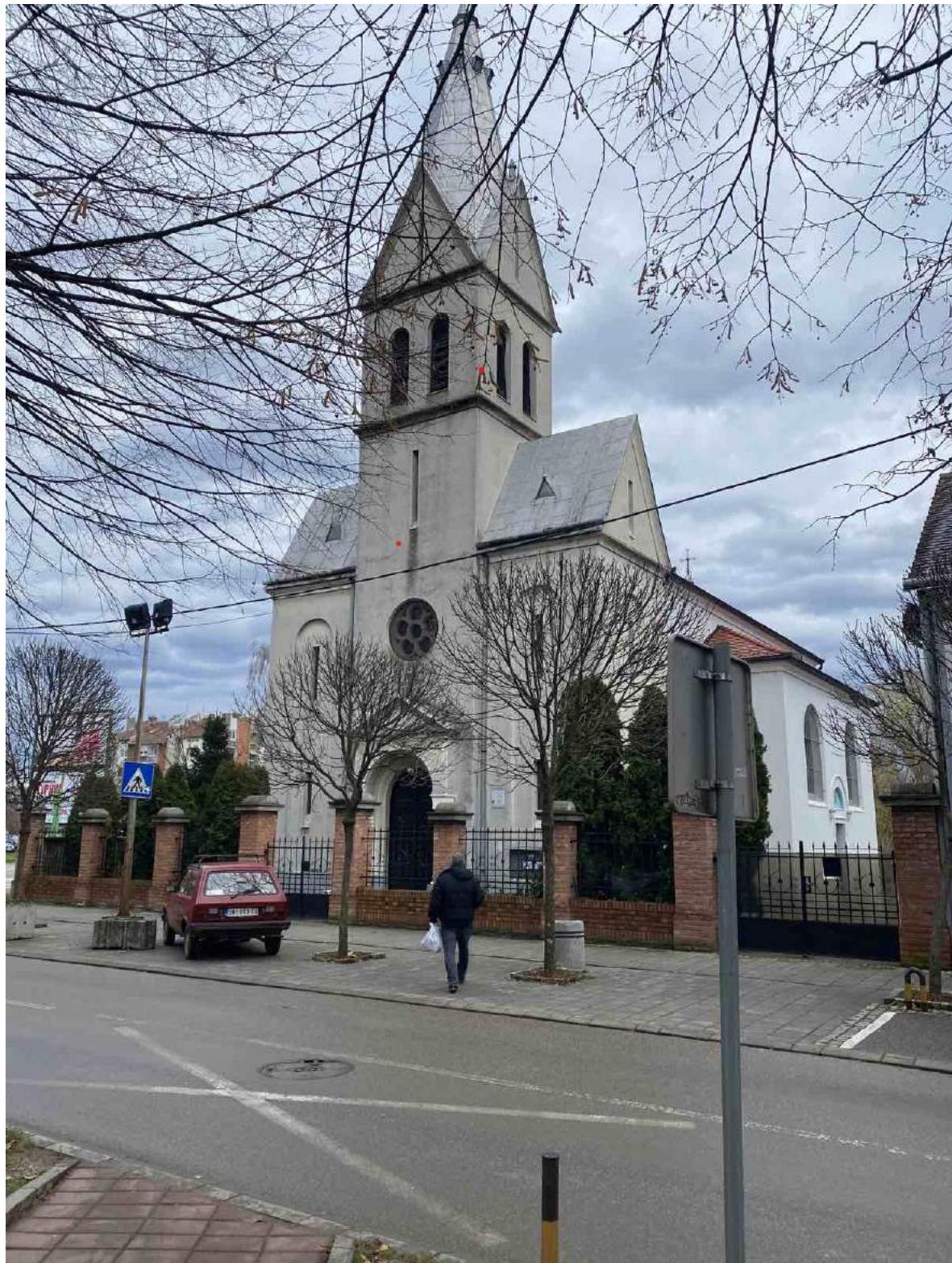
PUTOPIS:

У циљу организовања амбијеталне наставе, кренули смо из Београда ка Сремској Митровици, која се некада звала Сирмијум. Град се налази на око 75 километара од Београда, тако да смо путовали око сат времена. Чланови мог тима и ја никада до сада нисмо били у овом граду, једино што смо знали о њему је да један од најстаријих градова у Европи и да су га Римљани основали крајем првог века старе ере.

Гркокатоличка црква Вазнесења Господњег

Прва знаменитост коју смо обишли била је Гркокатоличка црква Вазнесења Господњег. Припада Гркокатоличкој епархији Светог Николе у Руском Крстуру. Ова парохија је основана крајем 19. века, а црква је почела са изградњом 1905. године. Црква је изграђена у неороманици, као тробродна грађевина са предворјем, главним бродом и два бочна и има светилиште са високим иконостасом. Црква има три олтара, главни у средишту и два бочна: покров Богородице и олтар светог Антонија Пустинjака. Ентеријер ове цркве је оригиналан, зато што је унутрашњост изведена у ритму и метрици Шуманове сонате. Верници који долазе у ову цркву су углавном гркокатолички Украјинци, Русини, а посетиоци су и Бугари, Мађари, Срби.

Ово је једна од четири градске цркве, а међу Митровчанима се усталио назив *Русинска црква*.

Грекокатоличка црква Вазнесења Господњег

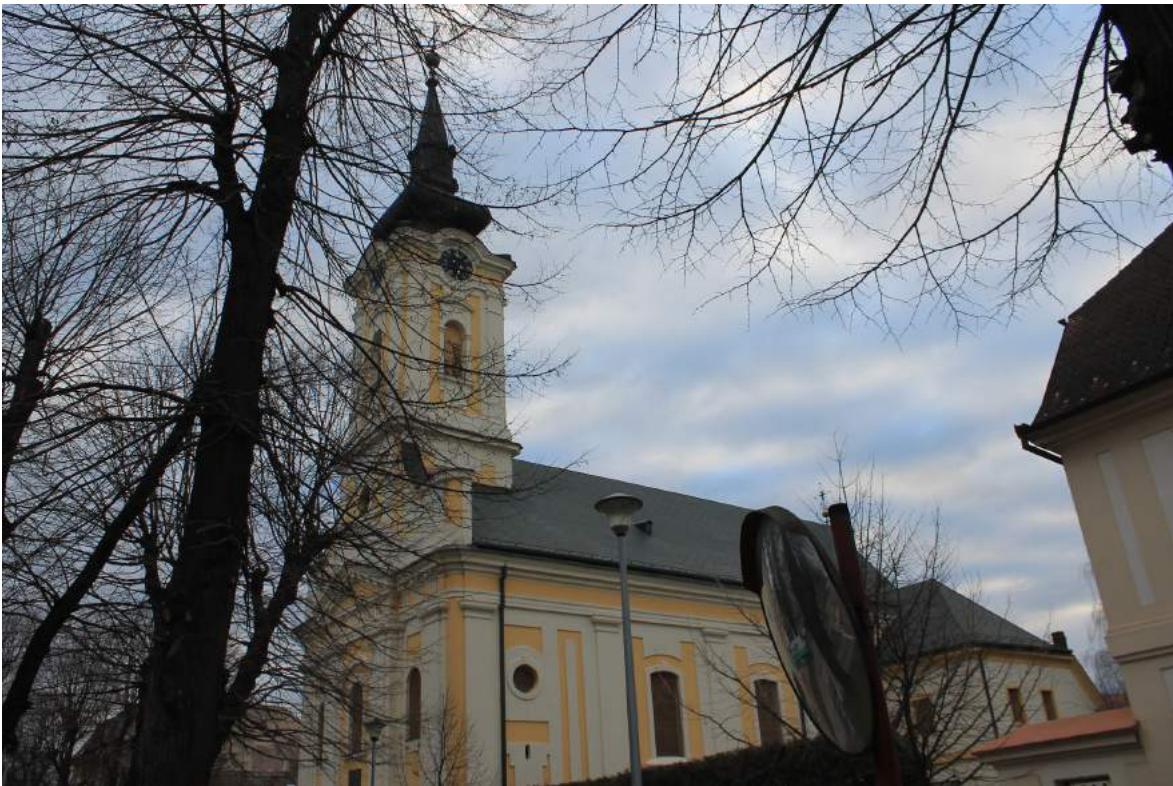

Римокатоличка црква Светог Димитрија у Сремској Митровици

Следећа дестинација коју смо обишли, била је црква Светог Димитрија. Сазнали смо да је Сирмијум био велики римски град и велико хришћанско средиште, па је црква у њему присутна већ од првих хришћанских времена. Постоји веровање да су први бискупи Сирмијума, били ученици светих апостола Петра и Павла. О хришћанству у Сирмијуму сведоче и бројни мученици који су управо ту дали свој живот за хришћанство почетком 4. века. Најпознатији од њих су свети Иринеј и његов ћакон свети Димитрије, који је погубљен пред Ускрс 304. године, а данас по њему град носи име, па је и црква посвећена Светом Димитрију, заштитнику града и целе парохије.

Данашња парохијска црква саграђена је 1811. године. Она је добила назив конкатедрале 1984. године, и назив базилике минор 1991. године, што је највећа част указана једној цркви.

Црква је, заједно са суседним жупним двором, споменик културе од великог значаја.

Римокатоличка црква Светог Димитрија

Православна црква Светог Стефана (Светог Димитрија)

Трећа црква коју смо посетили била је православна црква која је првобитно била посвећена светом Стефану, а тек недавно заштитнику града светом великомученику Димитрију. Црква припада Епархији сремској Српске православне цркве. Проглашена је за непокретно културно добро као споменик културе од великог значаја.

Градња цркве је почела 1791, а завршена 1794. године. Иконостас је радио Арса Теодоровић, најреномиранији мајстор тога времена. На иконостасу се истицала икона светог Иринеја и сцена његовог погубљења. Крајем 19. века унутрашња декорација цркве је у једном пожару знатно оштећена, а обнављања која су извршена нису могла да врате некадашњи изглед икона.

Црква је током времена више пута обнављана, поправљана, а рестауриране су и иконе. Свој првобитни изглед црква је сачувала до данас, а простор испред цркве уређен је као градски трг – Трг светог Стефана.

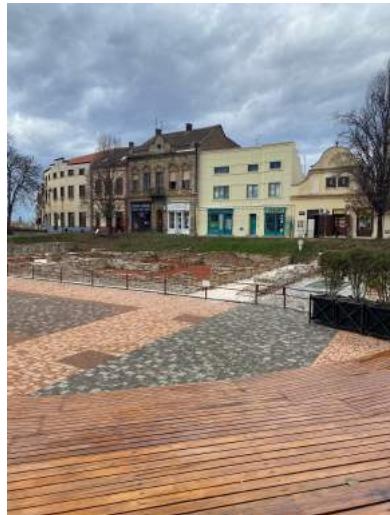

Житни трг

Житни трг представља један од најстаријих делова Сремске Митровице. Налази се у западном делу градског средишта и недалеко од реке Саве и пешачког Моста светог Иринеја. Заштићен је ка културно-историјска целина од великог значаја.

Са околним улицама, Житни трг, представља најстарији део града. Трг и данас носи одлике турског урбанизма - троугаони облик. Улице имају оријенталне карактеристике - кривудаве су и уске, са бројним слепим сокацима и пролазима.

До пре 50 година трг је био познат као Житна пијаца, јер је кроз историју то била главна намена трга. Тада је трг раскопан, чиме су откривени остаци староримског Сирмијума. Они су и данас откривени и представљају остатке трговачког дела града.

Житни трг

Мост светог Иринеја

Мост светог Иринеја је пешачки мост преко реке Саве између две Митровице, Сремске и Мачванске. Са укупном дужином од 262,5 метара, најдужи је пешачки мост у Србији и на Балкану. Мост се налази тачно на месту некадашњег староримског Артемидиног моста, која је била једна од највећих грађевина античког Сирмијума. На овом мосту су у време прогона хришћана вршена погубљења "сирмијумских светих мученика". По једном од њих, Светом Иринеју, мост је добио име.

Сремска Митровица и Мачванска Митровица су први стални мост добиле 70-тих година прошлог века, али је он био подигнут на ободу града и неколико километара удаљен од средишта обе Митровице. Зато се потреба за новим мостом, који би повезао оба средишта, указала веома брзо. Градња данашњег моста започета је крајем децембра 1990. године, а завршена крајем 1993. године. Мост је званично отворен на Видовдан 28. јуна 1994. године. Пројекат моста урадио је српски академик Никола Хајдин.

Мост је изграђен на најужем делу Саве при њеном протоку кроз град. На овом месту река прави лук, па то утиче на њено сужење. Зато је ово место било поовољно за изградњу пешачког моста. Друга повољна околност за постављање моста на овом месту је положај старијег моста за возила на крајњем истоку Сремске Митровице, у индустриском подручју, што је било тешкоћа за свакодневно кретање људи из мачванског дела општине до градског средишта.

Главна конструкција моста светог Иринеја је систем са косим кабловима, тако да можемо рећи да мост има кабловску конструкцију. Ширина моста је свега 5,5 м, тако да овај мост спада у најуже мостове у односу на његову дужину, која износи 262,5м. Теоретски посматрано, основни проблем моста је питање његове стабилности на сile ветра с обзиром на изузетно узан попречни пресек и чињеницу да се каблови у великому отвору налазе само у средњој равни.

Ово је био најдужи висећи пешачки мост у Европи, све док није у Швајцаркој, у августу 2017. године отворен најдужи висећи пешачки мост на свету дужине 494 метра. Иначе, најдужи мост Европе је мост Васко да Гама преко реке Тajo, дужине 17,2 км.

Музеј Срема

Музеј Срема је основан 1885. године и бави се истраживањем материјалне културне баштине у Сремској Митровици и у Срему уопште, коју излаже на својим сталним и повременим изложбама. Музеј је смештен у две зграде из 18. века, здање „Судбеног стола“ (раније зграда војне управе) и кућа породице Бајић.

Рад музеја је организован у оквиру одељења из следећих области: археологија, историја, историја уметности, етнологија, природњачка и нумизматичка збирка. Стална поставка обухвата период од почетака насељавања до пада Сирмијума у руке Авара у 6. веку. Саставни део сталне поставке је и дворишни простор са великим бројем римских камених споменика, назван лапидаријум. У оквиру лапидаријума представљени су остаци градске виле, од којих је данас видљива пространа апсидална просторија - триклиниум, са добро очуваним подним мозаиком геометријске орнаментике.

Најзначајнија културна добра која се налазе у Музеју Срема су:

- лобања џиновског јелена из горњег плеистоцена, заштићена законом као јединствени природни споменик;
- сунчани сат са представама Атласа, Херкулеса и Ификла;
- олеарум;
- ситна римска пластика (статуе Меркура, Лара, Аполона);
- римски хируршки инструменти;
- фрагмент фреске са ликом Харпократа;
- староримски златници Константина Великог;
- златни реликвијар;
- златна аварска појасна гарнитура, из 7. века;
- збирка икона и грађанских портрета од 18. до 20. века;
- збирка рукописних књига из фрушкогорских манастира.

Музеј Срема

Спомен-гробље у Сремској Митровици

Спомен-гробље у Сремској Митровици је свакако значајна дестинација, али ми овога пута нисмо ишли да је посетимо, због тога што је било лоше време. Фотографисали смо из аутобуса део који је могао да се види, али смо били знатижељни, па смо прочитали која је важност овога гробља, што ћемо у кратким цртама и испричати.

Током Другог светског рата Сремска Митровица носила је назив Хрватска Митровица и налазила се под управом Независне Државе Хрватске. Велики злочини на неколико локација у граду, у виду полицијско-казнених експедиција, спровођени су по налогу Виктора Томића током августа и септембра 1942. године. Највеће губилиште било је поред старог православног гробља где су становници Срема мучени, убијани и покопавани у јаме које су се ту налазиле. Укупан број жртава процењује се на око 6.000 страдалих и око 10.000 послатих у логоре. На овом месту стрељан је и покопан сликар Сава Шумановић. Четири народна хероја из Срема која су овде сахрањена су: Јанко Чмелик, Слободан Бајић Паја, Станко Пауновић Вељко и Бошко Палковљевић Пинки. Ратне године оставиле су велике последице на градску популацију, која се са предратних 16.200 смањила на 9.300 становника.

Значај овог гробља је да нас подсети да се не забораве велика страдања нашег народа, како бисмо ми данас имали слободу, као и да нас упозори да се овакви страшни злочини никада више не понове.

Остаје нам да следећи пут, када будемо долазили у Сремску Митровицу, обиђемо ово Спомен-гробље у знак сећања на све људе који су страдали.

Када смо кренули на овај излет, нисмо имали нека велика очекивања везана за овај град. Међутим, знаменитости које смо у њему видели су потврдиле чињеницу да га с правом зову „музеј на отвореном“, тако да препоручујемо да одвојите једно поподне и дођете да га посетите.

KRATAK FILM: link [MOST SVETOG IRINEJA.mp4](#)

OSNOVE GEOPOLITIKE I ISTORIJA

1. Popuni tabelu информацијама које недостају.

Naziv rata	Godine trajanja	Zaraćene strane	Mir	Teritorijalne promene
Dugi rat	1593-1606	Austrija i Osmansko carstvo	Žitvanski mir (na mestu где se rečica Žitva uliva u Dunav), sklopljen 11. novembra 1606. godine	Završen po principu <i>status quo ante bello</i> (bez promena). Svaka strana je zadržala је територије које је у том тренутку држала. Турска се проширила освајањем Јегра 1596. године који је постао седиште новог паšaluka, крајем рата Турци су повратили и Острогон.

Veliki bečki rat	1683 - 1699	Osmansko carstvo i više evropskih sila u to vreme ujedinjenih u tzv. „Svetu ligu“ (Poljska, Mletačka republika i Sveti rimsko carstvo)	Karlovački mir mir sklopljen u Sremskim Karlovcima 26. januara 1699.	Turci su izgubili Ugarsku, Slavoniju, Liku i Baniju, zadržali Banat i deo Srema do Mitrovice. Venecija dobila srednju Dalmaciju, Boku Kotorsku do Risna i Moreju.
Austrijsko-turski rat	1716-1718	Austrijsko i Osmansko carstvo	Požarevački mir, 21. jula 1718.	Turci su predali Habzburškom carstvu Banat, jugoistočni Srem, deo severne Bosne, severnu Srbiju i Malu Vlašku. Mletačka republika nije uspela da povrati Peloponez i Krit ali je zadržala Jonska ostrva i gradove Prevezu i Artu, dok je u Dalmaciji dobila oblasti oko Sinja, Imotskog i Vrgorca.
Rusko-austrijsko-turski rat	1735-1739	Ruska imperija i Habzburška monarhija sa jedne i Osmansko carstvo i Krimski kanat sa druge strane	Beogradski mir, zaključen 18. septembra 1739. godine	Austrija je potisnuta sa Balkanskog poluostrva. Beograd i Šabac sa celom Srbijom do Save i Dunava, Vlaška sa Oršavom i delovi Bosne dobijeni Požarevačkim mirom 1718. godine vraćeni su Turskoj, tako da je Turska opet sa svojim severnim granicama izbila na Savu i Dunav. Austrija je zadržala Tamiški Banat.
Austrijsko-turski rat	1788-1791	Habzburška monarhija i Osmansko carstvo	Svištovski mir 4. avgust 1791.	Austrija je vratila Osmanskom carstvu sve zauzete teritorije osim tvrđave Hotin sa užom okolinom i nekih delova Hrvatske koje su Osmanlije ranije osvojili i pripojili Bosni (Dvor na Uni, Cetingrad, Drežnik, Ličko Petrovo Selo, Lapac, Srb).

2. Za vreme kog rata je podignut ustanak Srba u Banatu i ko je bio predvodnik ovog ustanka?

Banatski ustanak je počeo 1594. godine, za vreme DUGOG RATA. Predvodnik ustanka je bio Teodor Nestorović, vršački episkop.

3. Šta je Sinan-paša uradio u znak odmazde za podizanje ustanka u Banatu?

Sinan-paša je naredio da se kao čin odmazde spale posmrtni ostaci Svetog Save.

4. Koji naziv se koristio za oblast duž južne granice Habsburškog carstva koja je početkom 16. veka obrazovana sa ciljem da štiti carstvo od turskih napada?

Vojna krajina ili Vojna granica.

5. Kako se naziva dokument kojim je car Ferdinand II dao privilegije Srbsima 1630?

Vlaški statut (Statuta Valachorum)

6. Šta je bila posledica učešća Srba u Velikom bečkom ratu?

Posledica je Velika seoba Srba iz osmanskog u Habzburško carstvo 1690. godine.

7. Nabroj privilegije koje su Srbi dobili od cara Leopolda u periodu od 1690-1695.

- Srbsima je bilo dopušteno da biraju mitropolita,
- imaju slobodu vere,
- pravo da koriste stari pravoslavni kalendar i
- nisu morali da plaćaju desetak katoličkoj crkvi.

8. Kada je bila Druga velika seoba Srba i ko je tokom te seobe predvodo Srbe?

Druga velika seoba Srba je bila 1740.godine, a Srbe je predvodio pećki patrijarh Arsenije IV Jovanović.

9. Kojim mirovnim ugovorom i kada je Mitrovica došla pod vlast Habzburške monarhije?

Požarevačkim mirom 1718. Mitrovica postaje deo Habzburške monarhije.

10. Kojoj regimenti Vojne granice je pripadala Mitrovica?

S obzirom da je reka Sava bila granica prema Osmanskom carstvu, Mitrovica je postala deo Vojne krajine, sektor **Petrovaradinska regimenta**.

11. U koju državu su se početkom 18. veka selili Srbi nezadovoljni svojim položajem u Habzburškoj monarhiji?

U Ugarsku.

12. Koji se naziv koristio za srpske dobrovoljce u poslednjem Austrijsko-turskom ratu i ko je bio njihov komandant?

Dobrovoljci su se zvali srpski frajkori. Komandant je bio Koča Anđelković.

13. Kada je i zašto ukinuta Vojna granica?

Vojna krajina je nakon tri veka uspešnog odolevanja osmanskim napadima, ukinuta 1881. godine nakon konačnog prestanka opasnosti od Turaka.

14. Priloži sliku makete bitke koja se odigrala u blizini Sremske Mitrovice i ukratko objasni tok bitke i njen ishod.

Bitka kod Čevrtije ili Bitka na Legetu bila je sukob između srpske Timočke divizije i austrougarske divizije koji se odigrao 6. septembra 1914. tokom Sremske ofanzive. Austrougarske snage nanele su Srbima težak poraz izbacivši iz stroja oko 6500 srpskih oficira i vojnika, dok su same imale trostruko manje gubitke (oko 2000 ljudi izbačenih iz stroja). Kao spomen na datu bitku danas postoji znamenito mesto „Polje Leget“, gde se nalazi spomenik izginulima u bici. Na polju Legetu 6. septembra 1914. godine vođena je taktički retka i jedna od najžešćih bitaka koje je srpska vojska vodila u Prvom svetskom ratu. Bitka je počela i završila se u jednom danu. Planirana kao demonstracija prelaza, pretvorila se u krvavi obračun.

Na zahtev saveznika, prvenstveno Francuske i Rusije, Vrhovna komanda Srpske vojske, posle bitke na Ceru, početkom septembra 1914, naredila je Prvoj i Drugoj armiji da premoste Savu i napadnu austrougarske položaje u Sremu, kako bi se sprečilo

prebacivanje neprijateljskih trupa na istočni i zapadni front.

Prva srpska armija pod komandom generala Petra Bojovića dobila je zadatak da 6. septembra pređe Savu na pomoćnom prelazu kod karaule Čevrntija, na mačvanskoj strani. Prelaz je poveren Timočkoj diviziji prvog poziva pod komandom pukovnika Vladimira Kondića. Na levu obalu reke prebačen je ceo 13. i delovi 15. puka. Jedinice 13. puka i delovi 15. puka hrabro i za Austrougare neočekivano forsiraju 380 metara široku reku Savu, na potezu Čevrntija – Leget, između: Sremske Mitrovice, Šašinaca i Jarka i izbijaju na polje Leget. U početku Timočka divizija tuče višestruko brojnijeg neprijatelja. Usiljeni marš hrabrih Timočana nije mogla da prati inženjerija. Preko nedovršenog mosta i u čamcima, na neprijateljsku stranu, prešlo je oko 7.000 boraca. Vladimir Kondić, komandant divizije, uveren da neprijatelj u ovom rejonu nema većih snaga, naredio je da se obustavi prebacivanje trupa pontonima i da se pristupi postavljanju pontonskog mosta. Zbog grešaka u proračunu nedostajalo je pontona za 55 metara mosta pa se on morao podizati na spojnim potporama što je znatno usporilo prebacivanje srpskih snaga. One trupe koje su već bile na levoj obali Save dovedene su u težak položaj jer niti su se mogle povući niti im je mogla biti poslata pomoć. Neracionalna taktička upotreba još više je pogoršala položaj ovih snaga (13. puk bez jedne čete i dva bataljona 15. puka sa jednom poljskom baterijom). Umesto da brane uzak mostobran njima je naređeno da nastupaju divergetnim pravcima ka Jarku, Mitrovici i Šašincima. 13. puk je brzo ostao bez rezerve pošto se njegov front previše razvukao. Zbog pojačanog otpora austrougarskih trupa, naročito kod Jarka i Šašinaca, angažovana su i 2 bataljona 15. puka pa je ova srpska grupacija u potpunosti ostala bez rezerve. Pukovnik Kondić i dalje nije uviđao svu ozbiljinost stanja. To je pogodovalo austrougarskim trupama koje su planirale da bočnim udarima odseku srpske snage a da ih potom i unište.

Čim je dobio podatke o srpskom prodoru u Srem, general Kraus, komandant 29. divizije, izdao je naređenje svojim jedinicama da napadnu i unište srpske trupe kod Mitrovice. Snažan austrougarski napad izведен oko 23 časa pokolebao je Srbe. Masa vojnika jurila je ka Savi. Most je popustio pa je veliki broj vojnika pao u Savu. Nikakva sredstva koja su starešinama stajala na raspolaganju nisu mogla da povrate red među trupe i da organizuju odbranu. Oni koji nisu preplivali Savu podavili su se ili su pali u ruke neprijatelju. Lišeni podrške, bez municije i sa raspadanjem pontonskim mostom, na srpsku stranu vratilo ih se oko 700. U prvoj srpskoj plavoj grobnici, u mutnoj reci Savi, ostali su zauvek mladići sa istoka Srbije. Nestao je ceo herojski 13. puk "Hajduk Veljko".

Nakon uništenja žrtvovane srpske vojske, Austrijanci su mnogobrojne Sremce, zbog podrške srpskoj braći, osudili na smrt. Timočka divizija prvog poziva izgubila je 46 oficira, 159 podooficira i 3.611 kaplara i vojnika od kojih je najviše zarobljeno. Procenjuje se da je u pokušaju forsiranja prelaska Save iz stroja izbačeno oko 6.500 boraca Timočke divizije (od čega je 4.800 zarobljeno), dok je u borbama na Legetu austrougarska armija izgubila oko 2.000 vojnika.

Ubrzo nakon poraza pukovnik Kondić je smenjen. On je izведен pred vojni sud i osuđen na godinu dana zatvora, ali je ova kazna nakon rata poništena. Najteže posledice po ovu operaciju srpske vojske imalo je naređenje pukovnika Kondića da oko 13 časova obustavi prebacivanje trupa pontonima. Da je prebacivanje pontonima nastavljeno Timočka divizija bi uspela da prebaci svoje glavne snage i da pre napada 29. divizije ima povoljan odnos snaga za odbranu (1:1). Tako bi najverovatnije uspela da izvrši zadatak

koji joj je u uslovnoj formi izložio vojvoda Putnik.

15. Kada je naziv Mitrovice promenjen u Sremska Mitrovica i zbog čega je došlo do ove promene imena?

Stvaranjem nove, zajedničke države Srba, Hrvata i Slovenaca u prvim godinama posle 1918. godine nazivu Mitrovica službeno je pridodat geografski prefiks Sremska. Jedan od razloga promene bila je i potreba da se formalno razlikuje od istoimenog grada na Kosovu (Kosovska Mitrovica), sa kojim se prestonica Srema po prvi put našla u istoj državi.

16. Kome je Sremska Mitrovica pripadala u periodu 1941-1944 i kako se tada zvala?

Sledeću promenu imena izvršile su ustaške okupacione vlasti, po priključenju Srema, a samim tim i Sremske Mitrovice, NDH (Nezavisnoj Državi Hrvatskoj) 1941. godine. Tada je ime grada promenjeno u Hrvatska Mitrovica, da bi po oslobođenju 1944. bilo vraćeno u Sremska Mitrovica, ime koje grad i danas nosi.

17. Koji deo Sremske Mitrovice je opisan u ovom tekstu: "Grad se razvijao i širio ka severu. Međutim, ove promene nisu mnogo zahvatile postojeću gradsku strukturu oko dela grada koji je ostao pretežno srpski sa naglašenom trgovinsko-zanatskom delatnošću. Čak je i danas ovaj deo grada prepoznatljiv po još uvek očuvanim ostacima turskog urbanizma, poput trougaonog trga i krivudavih i uskih ulica oko njega."

Opisan je Žitni trg.

18. Priloži sliku eksponata iz muzeja Srema koja govori o oduzimanju prava Srbima u NDH.

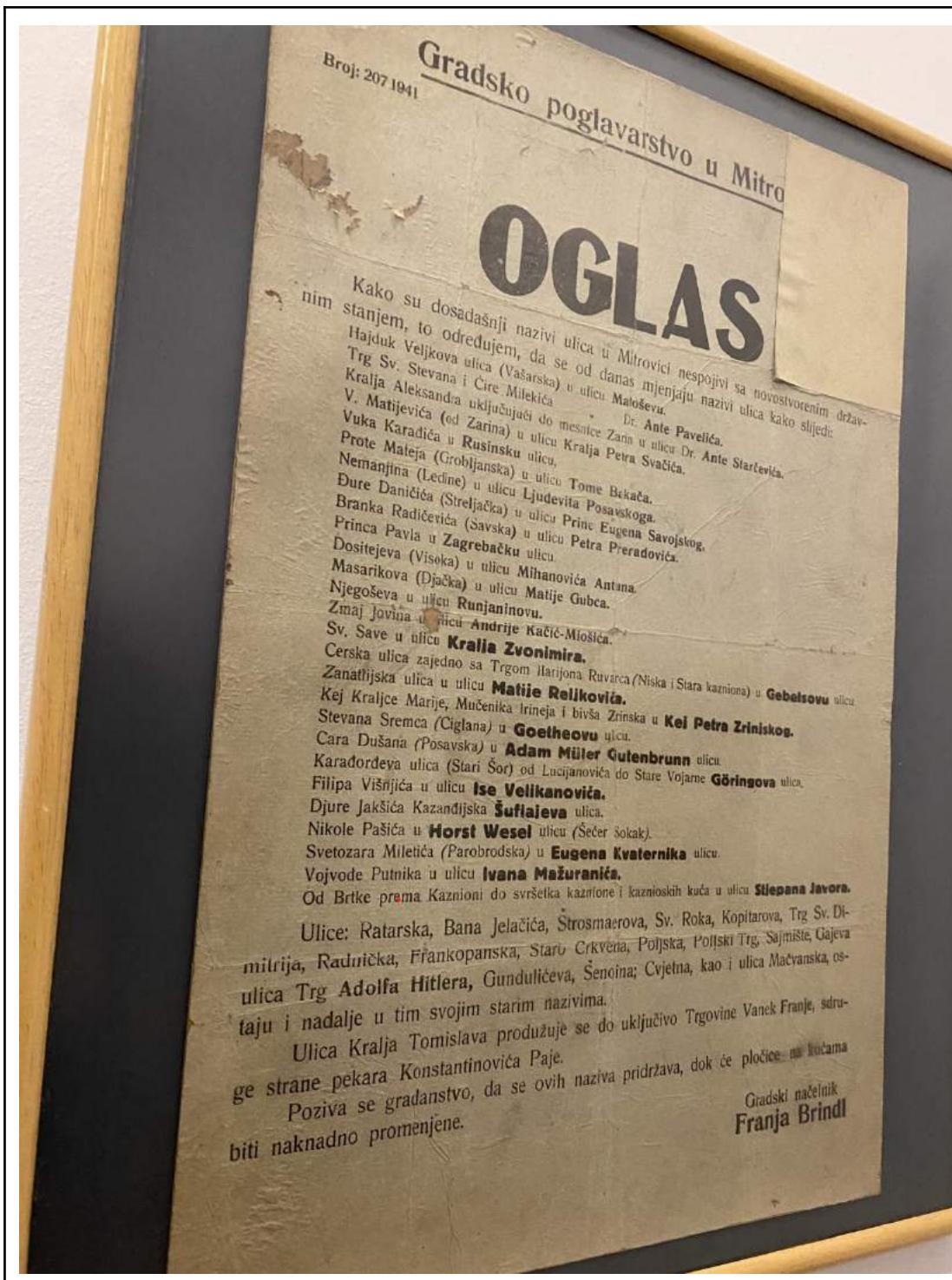
РУЧАК ГРУПЕ УСТАША НА СТЕПЕНИЦАМА
МИТРОВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ.

Mitrovica bez cirilice

MITROVICA, 1. svibnja. — U našem je gradu gođeno svaka trgovina i svaki javni i privatni ured imao table ispisane cirilicom, ali je sada cirilica svadžje uklonjena. Na mnoštvo je mjestima ostala samo latinska, a gđje je do sada uopće nije bila, tu je stara firma prebogadisana, pa će vlasnici sada dati nadležiti svoje firme latinicom i u hrvatskom jeziku. Isto će tako i sve vlasti biti provedene osimkom mjesto, koje će biti ispisano samo latinicom, a sve stare table su uništene.

НОВИНЕ „ХРВАТСКИ ЛИСТ“, ОСИЈЕК, 3. MAJ 1941. ГОДИНЕ

ОД СВОГ ОСНИВАЊА, НДХ ЋЕ СЕ
ПРЕТВОРИТИ У ПОЛИГОН ЗА
УНИШТЕЊЕ СРБА, ЈЕВРЕЈА И РОМА.
СРБИ СУ ПРОГЛАШЕНИ ЗА
НЕПОЖЕЉНУ НАЦИЈУ У ХРВАТСКОЈ.
ВЕЋ ОД АПРИЛА, У НДХ ЈЕ ЗАБРАЊЕНА
УПОТРЕБА ЋИРИЛИЦЕ,
ПРОТЕРИВАНИ СУ КОЛОНИСТИ У
СРБИЈУ, ИЗ СЛУЖБЕ СУ ОТПУШТАНИ
ПРАВОСЛАВЦИ, ПРИСВАЈАНА ЈЕ
ИМОВИНА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ,
НАЈАВЉИВАНО јЕ ПОКАТОЛИЧЕЊЕ
ПРАВОСЛАВНОГ ЖИВЉА...

19. Šta predstavlja svaka humka na spomen groblju u Sremskoj Mitrovici? Priloži sliku.

Postoji šest zemljanih humki raspoređenih u obliku zvezde, uraslih u okolini pejzaž, od kojih je svaka posvećena jednoj grupi streljanih, i koje na vrhu imaju bronzanu predstavu razigranih plamenova. Centralni deo je pravougaonog oblika na kome su postavljena tri kockasta kamena obeležja, a oko njega su grupisane humke. Imena narodnih heroja iz Srema Janka Čmelika, Slobodana Bajića Paje, Stanka Paunovića Veljka i Boška Palkovljevića Pinkija uklesana su na grupu kamenih spomenika. Pored njih na spomen-groblju je sahranjeno 308 boraca Narodnooslobodilačkog pokreta, 18 vojnika Crvene armije i 20 vojnika bugarske vojske. Do humki vode staze popločane ciglom. Na glavnoj stazi, na uzvišenju sa desne strane, nalazi se urna od kamene bronze. Na ovom mestu streljan je i pokopan slikar Sava Šumanović. Godine 1979. izvršena ja rekonstrukcija za vreme koje su podignute još dve humke.

20. Šta se desilo na mestu na kome se danas nalazi spomen groblje i objasni njegov značaj?

Tokom Drugog svetskog rata Sremska Mitrovica nosila je naziv Hrvatska Mitrovica i nalazila se pod upravom Nezavisne Države Hrvatske. Veliki zločini na nekoliko lokacija u gradu, u vidu policijsko-kaznenih ekspedicija, sprovođeni su po nalogu Viktora Tomića tokom avgusta i septembra 1942. godine. Najveće gubilište bilo je pored starog pravoslavnog groblja gde su stanovnici Srema mučeni, ubijani i pokopavani u jame koje su se tu nalazile. Ukupan broj žrtava ovih ekspedicija procenjuje se na oko 6.000 stradalih i oko 10.000 poslatih u logore. Na ovom mestu streljan je i pokopan slikar Sava Šumanović. Ratne godine ostavile su velike posledice na gradsku populaciju, koja se sa predratnih 16.200 smanjila na 9.300 stanovnika.

Značaj ovog groblja je da nas podseti da se ne zaborave velika stradanja našeg naroda, kako bismo mi danas imali slobodu, kao i da nas upozori da se ovakvi strašni zločini nikada više ne ponove.

21. Koji poznati srpski slikar je ubijen na mestu spomen groblja u Sremskoj Mitrovici i koja četiri narodna heroja iz Srema su tu sahranjena?

Na ovom mestu streljan je i pokopan poznati srpski slikar Sava Šumanović. Četiri narodna heroja iz Srema koja su ovde sahranjena su: Janko Čmelik, Slobodan Bajić Paja, Stanko Paunović Veljko i Boško Palkovljević Pinki.

RELIGIJA I CIVILIZACIJA - HRIŠĆANSTVO

U okviru projektnog zadatka iz predmeta Religije i civilizacije, neophodno je da učenici obrade temu vezanu za - **sličnosti i razlike između pravoslavne i katoličke crkve.**

U formi eseja učenici treba da odgovore na ovo pitanje tako što će njihov istraživački rad obuhvatati sledeće elemente:

- Predstavljanje razlika između katoličanstva i pravoslavlja
- Predstavljanje sličnosti između katoličanstva i pravoslavlja
- Predstavljanje rezultata istraživanja koje će učenici izvršiti u formi ankete od minimum 10 ispitanika. Istraživanje se bazira na pitanjima koliko je javno mjenje upoznato sa sličnostima i razlikama ove dva religijska učenja.
- Učenik treba da iznese svoj argumentovani zaključak na temu da li su ove razlike od supstancialnog značaja; da li nas one povezuju ili razdvajaju;

Formalno, esej treba da ispuni sledeće kriterijume:

- Minimum **500** reči
- Font **Times New Roman**
- Veličina **12pt**
- Prored **1,5**
- Poravnjanje **Justified**
- Korišćenje dijakritičkih znakova (**č, č, ž, đ, š**)

NAPOMENA: uputstvo za pisanje eseja dato je u delu filozofija

ESEJ: SLIČNOSTI I RAZLIKE IZMEĐU PRAVOSLAVNE I KATOLIČKE CRKVE

Između pravoslavne i katoličke crkve tokom hiljadu godina razdvojenosti nastale su teološke, liturgijske i obredne razlike.

Narod te razlike najčešće vidi u tome što se katolici drugačije krste od pravoslavaca, da sveštenici nemaju brade, da se be žene i da oltari u hramovima nisu obavezno okrenuti prema istoku. U pravoslavnoj crkvi dozvoljava se razvod do tri puta dok tako nešto ne postoji kod katolika. Jedino je moguće da crkva pod određenim uslovima brak poništi. Razlike postoje i u načinu posta koji je kod katolika blaži i mogu se koristiti mlečni proizvodi, a pre pričešća dovoljno je ne jesti jedan sat. Različito je i izračunavanje datuma

Uskrsa. Pravoslavna crkva koristi julijanski kalendar, a katolička gregorijanski.

Načelna učenja koja nas dogmatski i kanonski odvajaju od katolika su:

1. Prvo učenje jeste *filius*. Katolici veruju da Duh sveti ishodi i od Oca i od Sina.
2. Drugo učenje jeste papska vrhovna vlast. Papa je u katoličanstvu smatran za vrhovnog poglavara hrišćanskih crkava odnosno namesnik Hristov na zemlji. Veći je od svih patrijarha. To je suprotno od onoga što je nas činilo Sabornom crkvom. Papa se proglašio za naslednika Svetog Petra.
3. Paprika nepogrešivost. Katolici kažu da Papa kao čovek ne može da pogreši u oblasti vere kada propoveda, što je jedna nova dogma neprihvatljiva za pravoslavnu crkvu.
4. Učenje o čistilištu. Katolici kažu da uzmeđu raja i pakla ima jedan veliki oganj gde prebiva duša nekoliko stotina godina i gde se čisti da bi potom otišla u raj. Ovako nešto ne piše u Svetom pismu.
5. Azima: Katolici se pričešćuju beskvasnim hlebom kao Jevreji, a ne uskislim hlebom.
6. Bezgrešno začeće: katolici kažu da je Majka Božja bila rođena od Svetog Duha. Ona je bila rođena na prirodan način od bogoroditelja svetog Joakima i Ane, kao plod njihove molitve.
7. Katolici nemaju supstancijalitet. Nemaju molitve za silazak Svetog Duha na darove pri posvećivanju.
8. Katolički sveštenici se ne žene, dok se mirski sveštenici mogu ženiti, stupati u brak i imati porodice.
9. Katolici imaju papsku indulgenciju. Ako papi daš mnogo novca, možeš činiti ma koliko grehova hoćeš, daće ti oproštaj.
10. Krizmanje: Katolici ne miropomazuju decu odmah nakon krštenja već to rade biskupi osam godina kasnije.

Većina dogmi hrišćanske vere je zajednička i pravoslavcima i katolicima. Crkva istočno-pravoslavna i zapadno-katolička drži da su izvori o božanskoj objavi Svetog pisma i tradicija. Pravoslavci kao i katolici vrlo cene Svetu pismo i priznaju da su sve knjige Novog zaveta od Boga nadahnute. Zajednička sveta mesta katolika i pravoslavaca nalaze se u Svetoj zemlji u današnjem Izraelu. Na prvom mestu je Jerusalim sa crkvom Hristovog groba, a zatim mesto Hristovog rođenja Vitlejem, i života Nazaret, koji su i pravoslavcima i katolicima jako važni.

Anketa

Koliko je javno mnjenje upoznato sa sličnostima i razlikama ove dve religije?

1. Miloš Radanović (35): "Mnogi ne razmišljaju o razlikama i sličnostima. Čuvaju svoju tradiciju i običaje, a drugi ih ne zanimaju."
2. Tanja Milić Kožulja (82): "Ne znaju mnogi, ali više se zna nego što se ne zna."
3. Guan Qi Milan (23): "Ne znaju previše razliku."
4. Ji Yabo (46): "Većina ljudi zna samo za razlike datum Božića i Uskrsa."
5. Jelena Kodić (42): "Mislim malo, a većina ne zna ni običaje religije kojoj pripada."
6. Dušica Blagojević (56): "Znam koliko sam učila u školi."
7. Dobrila Savić (62): "Većina ljudi ne zna ništa osim datum Božića."
8. Sanja Janjić (42): "Samo onoliko koliko pročitaju u novinama ili vide na TV-u. Posebna nezainteresovanost na ovim područjima kao posledica ratova na Balkanu, a u suštini svi vode poreklo od jedne religije i običaju su manje više slični, samo nose drugačije nazive."
9. Teodora Mijatović (23): "Dosta znaju razliku, na skali od 1 do 5, 4."
10. Miloš Bojić (52): "Mnogi ne znaju razliku i misle da je sve to jedna religija koju su podelili da bi lakše vladali narodom."

Jedna planeta Zemlja, jedan život, jedno Sunce. Iz poštovanja prema našoj

planeti i životu svih bića na Zemlji treba da izbrižemo sve razlike i shvatimo da je sve to smešno. Najvredniji je život čoveka i naša planeta Zemlja. Život je dar koji smo dobili. Svako je srećan što je živ, voli svoj život. Treba da poštujemo život drugih ljudi i cenimo ga kao i svoj. Međutim daleko smo od tog nivoa da ljudi ovako razmišljaju. Dogmatske razlike, papsko prvenstvo, paprika nepogrešivost, učenje od *folique* onemogućavaju jedinstvo pravoslavne sa katoličkom crkvom.

UMETNOST I DIZAJN

Vrednovaće se:

1. Pristup, ideje i originalnost
2. Vizuelni i estetski doživljaj
3. Dobar izbor fotografija/vdeo materijala / kompozicija, odnosi, svetlost
4. Inovativnost u dizajnerskim rešenjima

Interactive 360 video

U aplikaciji THINGLINK predstavite neku od lokacija (crkva, muzej ili park) u vidu interaktivnog 360° video materijala u kojem ćete ubaciti objašnjenja, fotografije vezane za istorijsku pozadinu i/ili video materijale, u delu gde ubacujete muziku, možete da odaberete kompozicije koje su komponovane za misu/orgulje ili kompozicije koje su posvećene pravoslavnoj crkvi. Svi materijali moraju biti vezani za lokalitete koje ste posetili.

Interactive 360 video biće ocenjen na predmetu Umetnost i dizajn i Računarstvo i informatika.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

Mozaik

Uz pomoć aplikacije [Mosaically](#) napravite mozaik koristeći neku od fotografija iz Sremske Mitrovice.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

Canva - kalendar

U aplikaciji Canva odaberite opciju [kalendar](#) i koristeći fotografije visoke rezolucije na kojima je predstavljena lepota Sremske Mitrovice uradite kalendar za narednu godinu.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

RAČUNARSTVO I INFORMATIKA

I REPORTAŽA

Tokom ambijentalne nastave vaš zadatak je da napravite reportažu. Da biste pomenuti zadatak uspešno obavili, potrebno je da se dobro pripremite upoznajući se i iščitavajući materijal o gradu u koji idemo, kao i o lokalitetima koje ćemo posetiti. Reportaža mora sadržati deset delova, uvod, potom izveštaj sa svake lokacije (ukupno ih je 8) i zaključak, odnosno odjava. U zavisnosti od kadrova koje ćete zabeležiti u nekom delu reportaže ćete se videti vi, a u nekom možete korisiti pokrivalice koje će pratiti vaše izveštavanje. Trudite se da budete originalni i precizni. Za svaki lokalitet treba vežete određene podatke ili pak neku zanimljivost. Ukupno trajanje reportaže je od 2 do tri minuta (najmanje 2, najviše 3).

Na kraju reportaže treba da date svoje lično mišljenje o gradu koji ste imali priliku da posetite.

Potrebno je koristiti ili cirilicu ili latinicu (sa svim slovima srpske azbuke); voditi računa o fontovima i veličinama slova u čitavoj prezentaciji.

Vrednovaće se sledeći elementi:

1. Pristup, ideje i originalnost
2. Dikcija, izražavanje i nastup
3. Preciznost informacija
4. Tehnička obrada zvuka i slike

Reč je o gupnom radu tokom koga će se članovi grupe međusobno dogоворити о svojim zaduženjima. Konačna ocena je aritmetička sredina ocene grupe, odnosno samog rada i ocene dela reportaže za koji ste bili zaduženi.

Učenici koji ne budu prisustvovali ambijentalnoj nastavi, sami rade reportažu na osnovu materijala koji im je dostupan.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: link

[Projekat Sremska Mitrovica - 1.mp4](#)

Za bolji kvalitet treba da skinete video od 220 MB.

II Veb stranica

Uraditi veb stranicu o Sremskoj Mitrovici pomoću HTML koda, tako da stranica sadrži formatiran tekst, naslov je podebljan i veći od ostatka teksta, dok su brojevi iskošeni, naziv grada kroz vekove je podebljan a svaki podnaslov podvučen.

Stranica treba da sadrži:

- Formatiran i uređen tekst
- Liste: određene i neodređene
- 1 tabelu

Dodatno objašnjenje:

Veb stranica treba da ima glavni naslov koji je **<h1>** i koji se zove: "Sremska Mitrovica".

U paragrafu ispod napisati kratki tekst o Sremskoj Mitrovici.

Sledeći podnaslov je **<h2>** koji se zove: "Istorijsko jezgro Sremske Mitrovice", i sadržaće **neodređenu listu** koja će imati sledeće podatke u stavkama: Praistorija, Starorimljansko razdoblje, Srednji i novi vek, Habzburško doba, Dvadeseti vek. Posle liste napraviti **paragraf** i ubaciti tekst tj. za svaku stavku iz liste napisati po jednu rečenicu, S'tim da stavke treba da budu **podebljane** a ostatak teksta bez uređenja.

Sledeći podnaslov je **<h3>** koji se zove: "Demografija", napraviti **tabelu** kao u primeru koji će biti ispod.

Sledeći podnaslov je **<h4>** koji se zove: "Stanovništvo Sremske Mitrovice", gde je potrebno ubaciti **određenu listu** koja će sadržati nazive pravoslavnih i katoličkih crkava.

Zadnji deo zadatka je slobodan deo, gde ćete u **paragrafu** napisati jednu od sledećih informacija o Sremskoj Mitrovici:

1. Položaj grada i veze sa okolinom
2. Kultura i obrazovanje
3. Privreda
4. Sport
5. Posebnosti i zanimljivosti
6. Rođeni u Sremskoj Mitrovici
7. Stanovnici Sremske Mitrovice
8. Partnerski gradovi

Formatiran i uređen tekst podrazumeva: da koristite naredbe za podebljanje (b), iskošen tekst (i), podvučen tekst (u).

Liste: određena lista (ol), neodređena lista (ul), stavke u listama (li).

Na sajtu predmeta Informatika i računarstvo imate sva neophodna objašnjenja i primere od 1. do 5. lekcije. [link](#)

Tekst koji je neophodan da se obradi možete naći na Vikipediji: [link](#)

Editor u kome vežbate i pravite kod je: [link](#)

Primer rada je prikazan na slici ispod, kao i **tabela za koju trebate napraviti kod:**

Сремска Митровица

Сремска Митровица је градско насеље и седиште истоимене јединице локалне самоуправе. Сремска Митровица је и највећи град у Срему, административни центар Сремског управног округа и један од најстаријих градова у Војводини и Србији.

Град је смештен на левој обали реке Саве.

Према попису становништва из 2011. године у граду је живело 38.986 становника.

Историја

- Праисторија
- Двадесети век

Демографија

Година	Становници
1948.	13.183
1953.	15.456
1961.	20.790
1971.	31.628
1981.	37.628
1991.	38.834
2002.	39.084
2011.	37.751

Ovde postavite vaše idejno rešenje koda:

```
<html>
<head>
<title>Page Title</title>
</head>
<body>
```

<h1> Сремска Митровица </h1>

<p>Сремска Митровица је градско насеље и седиште истоимене јединице локалне самоуправе. Сремска Митровица је и највећи град у Срему, административни центар Сремског управног округа и један од најстаријих градова у Војводини и Србији. Град је смештен на левој обали реке Саве. Према попису становништва из <i>2011.</i> године у граду је живело <i>38.986</i> становника.</p>

<h2> <u> Историја </u> </h2>

-
- Праисторија
- Староримљанско доба
- Средњи и нови век
- Хабзбурско доба
- Двадесети век

<p>

 Праисторија

Прошлост Сремске Митровице и њене ближе околине, која у историјској епохи достиже старост од око два миленијума, има своје дубље корене у материјалној култури праисторијских популација и досеже до првих почетака људског живота у региону Срема и Паноније, или око <i>7000</i> година пре наше ере.

 Староримљанско раздобље

Основавши град на обали Саве, Римљани су омогућили његов развитак. Град расте вртоглавом брзином и у <i>1.</i> веку нове ере стиче највиши градски ранг — постаје Колонија римских грађана и добија изузетан војнички и стратешки значај.

 Средњи и нови век

<i>1180.</i> године град је припојен Угарској. Византија је више пута безуспешно покушавала да га освоји.

 Хабзбурско доба

<i>1688.</i> године аустријска војска је ушла у Срем и после великих разарања Пожаревачким миром град, у међувремену потпуно разорен, улази у састав угарског дела Хабзбуршке монархије.

 Двадесети век

Сремска Митровица је <i>1918.</i> године приклучена Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, касније Краљевина Југославија.

<h3><u> Демографија </u></h3>

<table>

<table border="solid 1px">

Година	Становници
1948	13.183
1953	15.456
1961	20.790
1971	31.628
1981	37.628
1991	38.834
2002	39.084
2011	37.751

<h4> <u>Историјско језгро Сремске Митровице </u></h4>

-
 - Нова Православна црква Св. Димитрија ("Велика Црква")
- Стара Православна црква Св. Стефана ("Мала Црква" или „Црквица")
- Римокатоличка црква Св. Димитрија ("Католичка Црква")
- Грекокатоличка црква Вознесења Господњег ("Русинска Црква")

<p>

 Спорт

Активна спортска друштва и клубови у Сремској Митровици :

 ФК Срем

АК Сирмијум

ОК Први Темпо

МОК Срем

ЖОК Срем

Кајак клуб Вал

Џудо клуб Сирмијум

Винг Чун Кунг Фу клуб Dragon

Клуб америчког фудбала Sirmium Legionaries

Капуера школа -

Клуб малог фудбала “Деус”

<p>

</body>

</html>